

**SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE**

**BEYOND
THE PROFIT**

**ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2019 ROKU
DO 31 GRUDNIA 2019 ROKU**

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE	2
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	2
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DOCHODÓW	3
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	5
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	6
DODATKOWE INFORMACJE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	7
1. Informacje ogólne.....	7
2. Podstawa sporządzenia oraz zasady rachunkowości.....	9
3. Segmenty operacyjne.....	29
4. Wartość firmy	32
5. Wartości niematerialne.....	33
6. Rzeczowe aktywa trwałe.....	35
7. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania.....	37
8. Nieruchomości inwestycyjne	38
9. Aktywa oraz zobowiązania finansowe	40
10. Aktywa oraz rezerwa na podatek odroczoney.....	45
11. Zapasy.....	46
12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	47
13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	48
14. Kapitał własny	48
15. Świadczenia pracownicze.....	50
16. Pozostałe rezerwy.....	52
17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług.....	53
18. Rozliczenia międzyokresowe	53
19. Przychody operacyjne	54
20. Koszty operacyjne.....	55
21. Pozostałe przychody operacyjne oraz pozostałe koszty operacyjne	55
22. Przychody i koszty finansowe	56
23. Podatek dochodowy.....	56
24. Zysk na akcję i wypłacone dywidendy	57
25. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań	58
26. Transakcje z podmiotami powiązanymi	58
27. Nabycie akcji Fabryki Armatur Głuchołazy S.A.	59
28. Sprawy sądowe.....	61
29. Ryzyko dotyczące instrumentów finansowych	62
30. Zarządzanie kapitałem.....	67
31. Pozostałe informacje	68
32. Zdarzenia po dniu bilansowym	68
33. Zatwierdzenie do publikacji	69

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

AKTYWA	Nota	31.12.2019	31.12.2018
Wartość firmy	4	31 826	31 826
Wartości niematerialne	5	39 810	46 592
Rzeczowe aktywa trwałe	6	316 159	342 691
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	7	70 904	0
Nieruchomości inwestycyjne	8	10 029	12 022
Należności i pożyczki		0	2 892
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe		101	101
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	10	8 755	8 644
Aktywa trwałe razem		477 584	444 768
Zapasy	11	109 845	115 657
Należności handlowe oraz pozostałe należności	12	101 951	121 623
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		401	498
Pożyczki krótkoterminowe		4	2
Pochodne instrumenty finansowe	9.3	2 629	247
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	18	2 421	2 685
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	13	38 214	37 371
Aktywa obrotowe razem		255 465	278 083
AKTYWA RAZEM		733 049	722 851

PASYWA	Nota	31.12.2019	31.12.2018
Kapitał podstawowy	14.1	1 335	1 335
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	14.2	164 211	164 211
Pozostałe kapitały	14.3	1 825	-741
Zyski zatrzymane:		245 477	225 422
- wynik roku bieżącego		49 425	54 673
- zysk (strata) z lat ubiegłych		196 052	170 749
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		412 848	390 227
Udziały niedające kontroli	14.4	5 928	14 671
Kapitał własny razem		418 776	404 898
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	9.4	79 390	80 897
Zobowiązania z tytułu leasingu	7	30 996	24 543
Pozostałe zobowiązania		39	42
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	10	24 782	22 988
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	15.2	11 953	11 254
Pozostałe rezerwy długoterminowe	16	17	0
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		3 442	2 906
Zobowiązania długoterminowe razem		150 619	142 630
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	17	77 325	83 802
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		2 307	2 230
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	9.4	49 352	53 633
Zobowiązania z tytułu leasingu	7	10 800	10 613
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	15.2	20 165	20 469
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	16	448	1 069
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	18	3 257	3 507
Zobowiązania krótkoterminowe razem		163 654	175 323
Zobowiązania razem		314 273	317 953
PASYWA RAZEM		733 049	722 851

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DOCHODÓW

	Nota	01.01.- 31.12.2019	01.01.- 31.12.2018
Przychody ze sprzedaży	3,19	675 759	702 823
Przychody ze sprzedaży produktów		632 213	651 750
Przychody ze sprzedaży usług		9 034	13 079
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		34 512	37 994
Koszt własny sprzedaży		522 210	547 039
Koszt sprzedanych produktów	20	491 785	509 553
Koszt sprzedanych usług	20	4 208	10 060
Koszt sprzedanych towarów i materiałów		26 217	27 426
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		153 549	155 784
Koszty sprzedaży	20	35 715	36 670
Koszty ogólnego zarządu	20	50 561	49 844
Pozostałe przychody operacyjne	21.1	5 106	5 655
Pozostałe koszty operacyjne	21.2	7 861	11 644
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		64 518	63 281
Przychody finansowe	22.1	735	3 051
Koszty finansowe	22.2	5 133	3 775
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		60 120	62 557
Podatek dochodowy	23	9 583	5 780
Zysk (strata) netto		50 537	56 777
Zysk (strata) netto przypadający:			
- akcjonariuszom jednostki dominującej		49 425	54 673
- akcjonariuszom niekontrolującym		1 112	2 104

ZYSK NETTO NA JEDNĄ AKCJĘ ZWYKŁĄ

Dane w PLN	2019	2018
- podstawowy	7,40	8,19
- rozwodniony	7,40	8,19

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	01.01.- 31.12.2019	01.01.- 31.12.2018
Zysk (strata) netto	50 537	56 777
<i>Inne całkowite dochody</i>		
Inne całkowite dochody, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków	2 663	-3 486
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	3 250	-4 157
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów, które mogą być przeniesione do wyniku	587	-671
Inne całkowite dochody, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty	-51	-137
Zyski (straty) aktuarialne z tytułu świadczeń pracowniczych	-57	-161
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach	-6	-24
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu	2 612	-3 623
Całkowite dochody	53 149	53 154
Całkowite dochody przypadające:		
- akcjonariuszom jednostki dominującej	51 991	51 244
- akcjonariuszom niekontrolującym	1 158	1 910

SKONSOLIDOWANE ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01. do 31.12.2019 roku

	Kapitał podstawowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Razem kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny razem
Saldo na początek okresu	1 335	164 211	-741	225 422	390 227	14 671	404 898
Zmiana struktury grupy kapitałowej - transakcje z mniejszością	0	0	0	676	676	-9 202	-8 526
Dywidendy	0	0	0	-30 046	-30 046	-699	-30 745
Razem transakcje z właścicielami	0	0	0	-29 370	-29 370	-9 901	-39 271
Zysk (strata) netto	0	0	0	49 425	49 425	1 112	50 537
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu	0	0	2 566	0	2 566	46	2 612
Razem całkowite dochody	0	0	2 566	49 425	51 991	1 158	53 149
Saldo na koniec okresu	1 335	164 211	1 825	245 477	412 848	5 928	418 776

Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01. do 31.12.2018 roku

	Kapitał podstawowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Razem kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny razem
Saldo na początek okresu	1 335	164 211	2 688	230 841	399 075	19 046	418 121
Zmiana struktury grupy kapitałowej - transakcje z mniejszością	0	0	0	0	0	-2 985	-2 985
Dywidendy	0	0	0	-60 092	-60 092	-3 300	-63 392
Razem transakcje z właścicielami	0	0	0	-60 092	-60 092	-6 285	-66 377
Zysk (strata) netto	0	0	0	54 673	54 673	2 104	56 777
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu	0	0	-3 429	0	-3 429	-194	-3 623
Razem całkowite dochody	0	0	-3 429	54 673	51 244	1 910	53 154
Saldo na koniec okresu	1 335	164 211	-741	225 422	390 227	14 671	404 898

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	01.01.- 31.12.2019	01.01.- 31.12.2018
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	60 120	62 557
Amortyzacja wartości niematerialnych	2 936	2 506
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	24 455	26 745
Amortyzacja praw do użytkowania aktywów	4 384	0
Zmiana wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych	0	-126
Odpisy aktualizujące aktywa trwałe	200	672
Zysk (strata) ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych	-38	280
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	45	-46
Koszty odsetek	1 878	2 412
Przychody z odsetek	-275	-263
Transakcje z mniejszością	-106	0
Inne korekty	0	-1 614
Korekty razem:	33 479	30 566
Zmiana stanu zapasów	7 822	-8 423
Zmiana stanu należności	20 958	-3 888
Zmiana stanu zobowiązań	-15 176	2 665
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych	246	972
Zmiana kapitału obrotowego	13 850	-8 674
Zapłacony podatek dochodowy	-9 366	-10 418
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	98 083	74 031
Wydatki na nabycie wartości niematerialnych	-2 005	-2 552
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych	-35 425	-36 916
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	0	1 012
Wpływy ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	1 993	167
Wydatki netto na nabycie jednostek zależnych	-3 776	0
Wpływy netto ze sprzedaży jednostek zależnych	0	-1 380
Otrzymane spłaty pożyczek udzielonych	0	422
Pożyczki udzielone	0	-422
Otrzymane odsetki	275	263
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-38 938	-39 406
Wydatki z tytułu zmian udziału w jednostkach zależnych, które nie prowadzą do utraty kontroli	-8 420	0
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek	33 994	62 548
Spłaty kredytów i pożyczek	-39 649	-33 251
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu	-11 559	-11 103
Odsetki zapłacone	-1 878	-2 412
Dywidendy wypłacone	-30 745	-63 392
Inne wpływy (wydatki) z działalności finansowej	0	8 945
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	-58 257	-38 665
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów bez różnic kursowych	888	-4 040
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów z tytułu różnic kursowych	-45	46
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	843	-3 994
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	37 371	41 365
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	38 214	37 371

DODATKOWE INFORMACJE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne

a) Informacje o jednostce dominującej

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Mangata Holding [dalej zwana „Grupą Kapitałową”, „Grupą”] jest Mangata Holding S.A. [dalej zwana „Spółką dominującą”, „Jednostką dominującą”, „Emitentem”].

Mangata Holding S.A. została utworzona na podstawie aktu notarialnego z dnia 1 grudnia 1990 roku (Rep. A. 1453/90). Spółka dominująca została wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym w Bielsku – Białej Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000084847. Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 890501767.

Akcje Spółki dominującej są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Siedziba Spółki dominującej mieści się przy ul. Cechowej 6/8 w Bielsku-Białej.

Czas trwania Spółki dominującej jest nieoznaczony.

Spółka dominująca wraz z jej jednostkami zależnymi tworzy Grupę Kapitałową Mangata Holding.

Jednostką dominującą dla Mangata Holding S.A. jest Capital MBO Sp. z o.o., natomiast jednostką dominującą najwyższego szczebla jest BI7 Sp. z o.o., która pozostaje pod kontrolą rodziny Państwa Jurczyk.

b) Skład Rady Nadzorczej Spółki dominującej

W skład Rady Nadzorczej Spółki dominującej na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji wchodził:

- Michał Zawisza – Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Tomasz Jurczyk – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej
- Jan Jurczyk – Sekretarz Rady Nadzorczej
- Zygmunt Mrozek – Członek Rady Nadzorczej
- Marcin Knieć – Członek Rady Nadzorczej
- Ireneusz Tomecki – Członek Rady Nadzorczej

W dniu 30 września 2019 roku Zarząd Mangata Holding S.A. powziął informację o śmierci Pana Zbigniewa Rogóza, który pełnił funkcję Członka Rady Nadzorczej Spółki dominującej oraz zasiadał w Komitecie Audytu Spółki dominującej jako Członek niezależny.

W dniu 5 listopada 2019 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Mangata Holding S.A. powołało do Rady Nadzorczej Spółki Pana Ireneusza Tomeckiego.

Poza wyżej opisanymi, w 2019 roku, jak i do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji, nie miały miejsca inne zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki dominującej.

W skład Komitetu Audytu na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji wchodził:

- Marcin Knieć - Przewodniczący Komitetu Audytu
- Michał Zawisza - Członek Komitetu Audytu
- Ireneusz Tomecki - Członek Komitetu Audytu

W dniu 18 grudnia 2019 roku Rada Nadzorcza Emitenta podjęła uchwałę w przedmiocie powołania Pana Ireneusza Tomeckiego na Członka Komitetu Audytu.

Komitet Audytu w powyższym składzie spełnia kryteria niezależności oraz pozostałe wymagania określone w art. 128 ust. 1 i art. 129 ust. 1, 3, 5 i 6 ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2019 r., poz. 1421 z późn. zm.).

Poza wyżej opisanymi, w 2019 roku, jak i do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji, nie miały miejsca inne zmiany w składzie Komitetu Audytu.

c) Skład Zarządu Spółki dominującej

W skład Zarządu Spółki dominującej na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji wchodził:

- Leszek Jurasz – Prezes Zarządu
- Kazimierz Przełomski – Wiceprezes Zarządu

W 2019 roku, jak i do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji, nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu Spółki dominującej.

d) Charakter działalności Grupy

Podstawowym przedmiotem działalności spółek Grupy Kapitałowej jest:

- produkcja armatury,
- produkcja odlewów,
- produkcja elementów złącznych,
- produkcja podzespołów dla motoryzacji,
- produkcja komponentów dla przemysłu maszynowego,
- automatyka przemysłowa.

Szerszy opis działalności prowadzonej przez Grupę Kapitałową został przedstawiony w nocie dotyczącej segmentów operacyjnych.

e) Informacje o Grupie Kapitałowej

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej została objęta Spółka dominująca oraz następujące spółki zależne:

Nazwa spółki zależnej	Siedziba	Udział Grupy w kapitale na 31.12.2019	Udział Grupy w kapitale na 31.12.2018
Śrubena Unia Sp. z o.o.	ul. Grunwaldzka 5, 34-300 Żywiec	100,00%	100,00%
MCS Sp. z o.o.	ul. Strażacka 43, 44-240 Żory	100,00%	100,00%
ZETKAMA R&D Sp. z o.o.	ul. 3 Maja 12, 57-410 Ścinawka Średnia	100,00%	100,00%

Masterform Sp. z o.o.	ul. Mikulicza 6a, 58-160 Świebodzice	100,00%	75,00%
Kuźnia Polska S.A.	ul. Górecka 32, 43-430 Skoczów	95,80%	95,80%
ZETKAMA Nieruchomości Sp. z o.o.	ul. Cechowa 6/8 43-300 Bielsko-Biała	100,00%	100,00%
Mangata Nieruchomości Sp. z o.o.	ul. Cechowa 6/8 43-300 Bielsko-Biała	100,00%	100,00%
ZETKAMA Sp. z o.o.	ul. 3 Maja 12, 57-410 Ścinawka Średnia	100,00%	100,00%
Fabryka Armatur Głuchołazy S.A.	ul. Wrocławska 1A, 48-340 Głuchołazy	100,00%	0,00%

Czas trwania Spółki dominującej oraz wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jednostek objętych konsolidacją jest nieoznaczony.

f) Zmiany w składzie Grupie Kapitałowej

Nabycie pozostałych 25% udziałów w Masterform Sp. z o.o.

Z dniem 2 lipca 2019 roku Mangata Holding S.A. stała się właścicielem pozostałych 25% udziałów w Masterform Sp. z o.o. dzięki transakcji odkupu pakietu udziałów od dotychczasowych udziałowców mniejszościowych. Łączna cena za nabyte 6.700 udziałów wyniosła 8.420.091 PLN, przy cenie jednostkowej za 1 udział na poziomie 1.256,73 PLN.

Wykup udziałów był zgodny z zapisami umowy inwestycyjnej na zakup pakietu większościowego Masterform zawartej w 2015 roku, która zawierała opcję „put” / „call”. Wykup został realizowany zgodnie z wolą mniejszościowych udziałowców, którzy skorzystali z prawa zbycia pakietu posiadanych przez siebie udziałów.

Przejęcie kontroli nad Fabryką Armatur Głuchołazy S.A.

W dniu 29 października 2019 spółka zależna Emitenta – Zetkama Sp. z o.o. – nabyła 100% akcji spółki Fabryka Armatur „Głuchołazy” S.A. („FAG”). Cena nabycia wymienionych akcji wyniosła 2.724.596,10 PLN.

Fabryka Armatur Głuchołazy S.A. specjalizuje się w projektowaniu, produkowaniu oraz dystrybucji armatury stalowej i staliwnej. W swojej ofercie FAG posiada szeroki asortyment wyrobów własnych, które są zróżnicowane pod względem przeznaczenia i funkcjonalności. Stałymi odbiorcami są od wielu lat elektrociepłownie, elektrownie konwencjonalne, rafinerie, stocznie oraz spółki z branży chemicznej.

Nabycie FAG ma na celu wzmocnienie oferty produktowej Grupy Kapitałowej Mangata Holding, w szczególności w obszarze zaworów wysokociśnieniowych. Portfolio wyrobów FAG pozwoli również na uzupełnienie oferty sprzedażowej Grupy o produkty niszowe, których dotychczas nie było w jej ofercie. Poza rozszerzeniem dostępnej oferty produktowej, nabycie FAG umożliwi zwiększenie mocy wytwórczych oraz efektywności produkcji, poprzez reorganizację procesów produkcyjnych oraz inwestycje w nowy majątek produkcyjny FAG. Szerzej transakcja została opisana w notce 27.

2. Podstawa sporządzenia oraz zasady rachunkowości

a) Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (dalej „MSSF”), zatwierdzonymi przez Unię Europejską, obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Walutą funkcjonalną Spółki dominującej oraz Spółek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, jak i walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski, a wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej).

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki wchodzące w skład Grupy.

Profesjonalny osąd oraz szacunki księgowe

Sporządzanie sprawozdań finansowych zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE, wymaga dokonywania szacunków księgowych i przyjmowania założeń w odniesieniu do przyszłych zdarzeń oraz źródeł niepewności występujących na dzień bilansowy. Szacunki i założenia wpływają na ryzyko ewentualnej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Przyjęte założenia obejmują w szczególności następujące kwestie:

- utrata wartości firmy oraz innych aktywów (w tym należności i zapasów),
- wysokość stosowanych stawek amortyzacyjnych środków trwałych oraz wartości niematerialnych,
- możliwość realizacji aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego,
- wycena rezerw,
- szacunki i subiektywne oceny dokonane w odniesieniu do transakcji leasingu.

W roku 2019 nie miały miejsca istotne zmiany dotyczące obszarów i metod przyjmowanych założeń. Założenia biznesowe i makroekonomiczne będące podstawą szacunków są aktualizowane na bieżąco, w zależności od zmian otoczenia jednostki oraz planów i prognoz biznesowych. Wybrane założenia przyjęte do testów na utratę wartości firmy zostały przedstawione w odpowiedniej nocie do niniejszego sprawozdania.

Ustalenie zobowiązań podatkowych może wymagać istotnego osądu, w tym dotyczącego transakcji już zaistniałych. Od 15 lipca 2016 roku Ordynacja Podatkowa uwzględniła postanowienia Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR), która ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia opodatkowania. Klauzulę GAAR należy stosować tak w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie, jak i do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane.

b) Zmiany standardów lub interpretacji

Wpływ MSSF 16 na sprawozdanie finansowe Grupy

Standard ten zastępuje od 1 stycznia 2019 roku MSR 17 „Leasing” oraz interpretacje odnoszące się do tego standardu. Według nowego standardu, praktycznie wszystkie umowy spełniające definicje leasingu są ujmowane co do zasady jak dotychczasowy leasing finansowy. Nowy standard wpłynął na wzrost wartości niefinansowych aktywów trwałych oraz zobowiązań finansowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz na zmniejszenie kosztów operacyjnych (innych niż amortyzacja), wzrost kosztów amortyzacji oraz kosztów finansowych wykazanych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Grupa wybrała metodę retrospektywnego zastosowania MSSF 16, tj. efekt zastosowania standardu został uwzględniony jako korekta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na 1 stycznia 2019. Dane na 31 grudnia 2018 nie uległy przekształceniu.

Analizując wpływ MSSF 16 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupa skorzystała z następujących rozwiązań dopuszczonych przez MSSF 16:

- nie dokonano ponownej weryfikacji umów ujętych jako leasing finansowy zgodnie z MSR 17;
- nie ujęto aktywów ani zobowiązań z tytułu prawa do użytkowania wynikających z umów wygasających do 12 miesięcy od dnia bilansowego;
- nie ujęto aktywów ani zobowiązań z tytułu prawa do użytkowania dla przedmiotów o jednostkowej wartości poniżej równowartości 5.000 USD

Stopa dyskonta została ustalona indywidualnie dla poszczególnych grup przedmiotów leasingu:

- dla nieruchomości biurowej została ustalona w oparciu o rentowność 10 letnich obligacji Skarbu Państwa i wynosi 3,00%;
- dla praw wieczystego użytkowania gruntów, maszyn i urządzeń oraz środków transportu przyjęto jedną stopę procentową. Stopa ta została oszacowana na poziomie 4,40%. Szacunku stopy dokonano w oparciu o formułę: stopa wolna od ryzyka powiększona o marżę kredytu, jaki musiałaby zaciągnąć Grupa na zakup podobnego środka trwałego.

Zgodnie z wyliczeniami Grupy na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 (01.01.2019) aktywa z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązanie z tytułu prawa do użytkowania aktywów (leasingu) wzrosły o 11.033 tys. PLN.

Wycena zobowiązań z tytułu leasingu na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 (w tys. PLN):

Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego na 31 grudnia 2018 roku	23 541
Zobowiązania z tytułu leasingu zdyskontowane za pomocą krańcowej stopy procentowej leasingobiorcy na dzień pierwszego zastosowania	11 894
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego wykazane na 31 grudnia 2018 (+)	35 156
Leasingi krótkoterminowe niewykazane jako zobowiązania (-)	-391
Leasingi o niskiej wartości niewykazane jako zobowiązania (-)	-470
Umowy uznane w wyniku ponownej oceny za leasing (+/-)	0
Korekty wynikające z odmiennego traktowania opcji przedłużenia i rozwiązania	0
Korekty wynikające ze zmian indeksu lub stopy mającej wpływ na opłaty zmienne	0
Zobowiązania z tytułu leasingu wykazane na 1 stycznia 2019 roku:	46 189
w tym:	
zobowiązania długoterminowe	34 840
zobowiązania krótkoterminowe	11 349

Efekt zastosowania nowych standardów rachunkowości i zmian polityki rachunkowości

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2019 roku, za wyjątkiem zmian wynikających z zastosowania MSSF 16, są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2018 roku.

Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2019 rok

Następujące zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE wchodzą w życie po raz pierwszy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za 2019 rok:

- **MSSF 16 „Leasing”** – zatwierdzony w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - zatwierdzone w UE w dniu 22 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu - zatwierdzone w UE w dniu 13 marca 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach - zatwierdzone w UE w dniu 8 lutego 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015 - 2017)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”** - zatwierdzona w UE w dniu 23 października 2018 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później).

Wyżej wymienione nowe standardy (za wyjątkiem MSSF 16, którego wpływ został ujawniony wcześniej), zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja nie miały istotnego wpływu na sprawozdania finansowe Grupy za 2019 rok.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe, następujące nowe standardy zostały wydane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE, przy czym nie weszły jeszcze w życie:

- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** – Definicja istotności (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF** (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później).

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowej interpretacji, które według stanu na dzień publikacji skonsolidowanego sprawozdania

finansowego nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”** – definicja przedsięwzięcia (obowiązujące w odniesieniu do połączeń, w przypadku których data przejęcia przypada na początek pierwszego okresu rocznego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 r. lub później oraz w odniesieniu do nabycia aktywów, które nastąpiło w dniu rozpoczęcia w/w okresu rocznego lub później),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” oraz MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”** - Reforma Referencyjnej Stopy Procentowej (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności).

Według szacunków Grupy, wyżej wymienione nowe standardy, zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja nie miałyby istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

Nadal poza regulacjami zatwierdzonymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

c) Zasady rachunkowości

Segmenty operacyjne

Przy wyodrębnianiu segmentów operacyjnych Zarząd Spółki dominującej kieruje się liniami produktowymi, które reprezentują główne wyroby oraz usługi dostarczane przez Grupę. Każdy z segmentów jest zarządzany odrębnie w ramach danej linii produktowej, z uwagi na specyfikę wytwarzanych wyrobów oraz świadczonych usług wymagających odmiennych technologii, zasobów oraz podejścia do realizacji.

Zgodnie z MSSF 8 wyniki segmentów operacyjnych wynikają z wewnętrznych raportów weryfikowanych okresowo przez Zarząd Spółki dominującej (główny organ decyzyjny w Grupie Kapitałowej). Zarząd Spółki dominującej analizuje wyniki segmentów operacyjnych na poziomie zysku (straty) z działalności operacyjnej. Pomiar wyników segmentów operacyjnych stosowany w kalkulacjach zarządczych zbieżny jest z zasadami rachunkowości zastosowanymi przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Przychody ze sprzedaży wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z dochodów nie różnią się od przychodów prezentowanych w ramach segmentów operacyjnych, za wyjątkiem przychodów nie przypisanych do segmentów (jeżeli występują) oraz wyłączeń konsolidacyjnych dotyczących transakcji pomiędzy segmentami.

Konsolidacja

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Spółki dominującej oraz sprawozdania finansowe spółek nad którymi Grupa sprawuje kontrolę. Przez kontrolę rozumie się zdolność wpływania na politykę finansową i operacyjną spółki zależnej w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności.

Sprawozdania finansowe Spółki dominującej oraz spółek zależnych objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym sporządza się na ten sam dzień bilansowy tj. na 31 grudnia. W przypadkach, gdy jest to konieczne, w sprawozdaniach finansowych spółek zależnych dokonuje się korekt mających na celu ujednoczenie zasad rachunkowości stosowanych przez spółkę z zasadami stosowanymi przez Grupę Kapitałową.

Wyłączeniu z obowiązku konsolidacji mogą podlegać spółki, których sprawozdania finansowe są nieistotne z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Spółka zależna jest również wyłączona z konsolidacji, jeżeli została nabyta i jest posiadana wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży w bliskiej przyszłości. Inwestycje w spółkach zależnych zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży ujmuje się zgodnie z MSSF 5.

Spółki zależne obejmowane są konsolidacją metodą pełną.

Metoda konsolidacji pełnej polega na łączeniu sprawozdań finansowych Spółki dominującej oraz spółek zależnych poprzez zsumowanie, w pełnej wartości, poszczególnych pozycji aktywów, zobowiązań, kapitału własnego, przychodów oraz kosztów. W celu zaprezentowania Grupy Kapitałowej w taki sposób, jak gdyby stanowiła ona pojedynczą jednostkę gospodarczą, dokonuje się następujących wyłączeń:

- na moment nabycia kontroli wartość bilansowa inwestycji w spółkę zależną wyłączana jest z tą częścią kapitału własnego spółki zależnej, która odpowiada udziałowi Spółki dominującej i ujmowana jest wartość firmy lub zysk zgodnie z MSSF 3,
- określane są i prezentowane oddzielnie udziały niedające kontroli,
- salda rozliczeń między spółkami Grupy Kapitałowej i transakcje (przychody, koszty, dywidendy) wyłącza się w całości,
- wyłączeniu podlegają zyski i straty z tytułu transakcji zawieranych wewnątrz Grupy Kapitałowej, które są ujęte w wartości bilansowej aktywów takich jak zapasy i środki trwałe. Straty z tytułu transakcji wewnątrz Grupy analizowane są pod kątem utraty wartości aktywów z perspektywy Grupy,
- ujmuje się podatek odroczony z tytułu różnic przejściowych wynikających z wyłączenia zysków i strat osiągniętych na transakcjach zawartych wewnątrz Grupy Kapitałowej.

Udziały niedające kontroli wykazywane są w odrębnej pozycji kapitałów własnych i obejmują tę część aktywów netto spółek zależnych, które przypadają na podmioty inne niż spółki Grupy Kapitałowej.

Transakcje z posiadaczami udziałów niedających kontroli, które nie skutkują powstaniem lub utratą kontroli przez Spółkę dominującą, Grupa traktuje jako transakcje kapitałowe.

Jeżeli transakcja nie powoduje utraty kontroli przez jednostkę dominującą sprzedaż udziałów na rzecz posiadaczy udziałów niedających kontroli nie wpływa na sprawozdanie z dochodów. Różnica pomiędzy ceną sprzedaży

a wartością bilansową aktywów netto spółki zależnej, przypadających na udziały sprzedane udziałowcom niekontrolującym, ujmowana jest bezpośrednio w kapitale w pozycji wynik z lat ubiegłych.

Jeżeli podmiot dominujący posiada już kontrolę, nabycie udziałów od udziałowców niekontrolujących nie skutkuje powstaniem wartości firmy. Różnica pomiędzy ceną nabycia a wartością bilansową aktywów netto nabytych od udziałowców niekontrolujących ujmowana jest bezpośrednio w kapitale w pozycji wynik z lat ubiegłych.

Połączenia jednostek gospodarczych

Transakcje połączenia jednostek gospodarczych, wchodzące w zakres MSSF 3, rozliczane są metodą nabycia.

Na dzień objęcia kontroli aktywa i pasywa jednostki przejmowanej są wyceniane według wartości godziwej oraz zgodnie z MSSF 3 identyfikowane są aktywa i zobowiązania, wraz z zobowiązaniami warunkowymi, bez względu na to czy były one ujawniane w sprawozdaniu finansowym przed przejęciem.

Nadwyżka ceny nabycia (koszt połączenia) ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki jest ujmowana w aktywach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej jako wartość firmy. Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez przejmującego w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć. Po początkowym ujęciu wartość firmy zostaje wyceniona według ceny nabycia pomniejszonej o łączne odpisy z tytułu utraty wartości.

W przypadku, gdy cena nabycia (koszt połączenia) jest niższa od wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki, różnica ujmowana jest niezwłocznie w wyniku okresu. Grupa ujmuje zysk z przejęcia w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych.

W przypadku połączeń jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą, Grupa nie stosuje regulacji wynikających z MSSF 3, lecz rozlicza takie transakcje metodą łączenia udziałów w następujący sposób:

- aktywa i pasywa jednostki przejmowanej ujmowane są w wartości bilansowej. Za wartość bilansową uznaje się wartość, która określona została pierwotnie przez podmiot kontrolujący, nie wartości wynikające z jednostkowego sprawozdania finansowego jednostki przejmowanej,
- wartości niematerialne oraz zobowiązania warunkowe ujmowane są na zasadach stosowanych przez jednostkę przed połączeniem, zgodnie z właściwymi MSSF,
- nie powstaje wartość firmy - różnica pomiędzy kosztem połączenia a nabytym udziałem aktywów netto jednostki kontrolowanej ujmowana jest bezpośrednio w kapitale, w pozycji wynik z lat ubiegłych,
- udziały niedające kontroli wyceniane są w proporcji do wartości bilansowej aktywów netto kontrolowanej jednostki.

Transakcje w walutach obcych

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotym polskim (PLN), który jest również walutą funkcjonalną Spółki dominującej.

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy pozycje pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu zamknięcia obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego tj. średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

Niepieniężne pozycje bilansowe ujmowane według kosztu historycznego, wyrażonego w walucie obcej, są wykazywane po kursie obowiązującym w dniu poprzedzającym dzień dokonania transakcji. Niepieniężne pozycje bilansowe ewidencjonowane według wartości godziwej, wyrażonej w walucie obcej, wyceniane są według kursu wymiany z dnia ustalenia wartości godziwej tj. średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

Różnice kursowe powstałe z rozliczenia transakcji lub przeliczenia pozycji pieniężnych innych niż instrumenty zabezpieczające (zgodnie z rachunkowością zabezpieczeń), ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów lub kosztów finansowych w kwocie netto, za wyjątkiem różnic kursowych kapitalizowanych w wartości aktywów w przypadkach określonych zasadami rachunkowości.

Różnice kursowe z wyceny instrumentów pochodnych wyrażonych w walucie obcej ujmowane są w rachunku zysków i strat, o ile nie stanowią zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Instrumenty pochodne zabezpieczające przepływy pieniężne ujmowane są zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki oraz zyski lub straty z tytułu różnic kursowych do wysokości, która koryguje koszty odsetek.

Wartość firmy

Wartość firmy ujmowana jest jako nadwyżka ceny nabycia (kosztu połączenia) ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej (patrz podpunkt dotyczący połączeń jednostek gospodarczych). Wartości firmy nie jest amortyzowana. Na dzień bilansowy oraz w przypadku wystąpienia przesłanek świadczących o możliwej utracie wartości, przeprowadza się test na utratę wartości zgodnie z MSR 36.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne obejmują znaki towarowe, patenty i licencje, oprogramowanie komputerowe, koszty prac rozwojowych oraz pozostałe wartości niematerialne, które spełniają kryteria ujęcia określone w MSR 38. W pozycji tej wykazywane są również wartości niematerialne, które nie zostały jeszcze oddane do użytkowania (wartości niematerialne w trakcie wytwarzania).

Wartości niematerialne na dzień bilansowy wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania amortyzowane są metodą liniową przez okres ich ekonomicznej użyteczności. Okresy użytkowania poszczególnych wartości niematerialnych poddawane są corocznej weryfikacji, a w razie konieczności korygowane od początku następnego roku obrotowego.

Przewidywany okres użytkowania dla poszczególnych grup wartości niematerialnych wynosi:

Grupa	Okres
Patenty i licencje	5 lat
Oprogramowanie komputerowe	5-10 lat
Koszty prac rozwojowych	do 10 lat
Pozostałe wartości niematerialne	2-40 lat
Znaki towarowe	do 40 lat

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania nie występują.

Koszty związane z utrzymaniem oprogramowania, ponoszone w okresach późniejszych, ujmowane są jako koszt okresu w momencie ich poniesienia.

Koszty prac badawczych są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów w momencie ich poniesienia.

W spółkach Grupy prowadzone są prace rozwojowe związane z opracowaniem nowych produktów. Nakłady bezpośrednio związane z pracami rozwojowymi ujmowane są jako wartości niematerialne, tylko wtedy, gdy spełnione są następujące kryteria:

- ukończenie składnika wartości niematerialnych jest wykonalne z technicznego punktu widzenia tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- Grupa zamierza ukończyć składnik oraz jego użytkowanie bądź sprzedaż,
- Grupa jest zdolna do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- składnik wartości niematerialnych będzie przynosił korzyści ekonomiczne, a Grupa potrafi tę korzyść udowodnić m.in. poprzez istnienie rynku lub użyteczność składnika dla potrzeb Grupy,
- dostępne są Grupie środki techniczne, finansowe i inne niezbędne do ukończenia prac rozwojowych w celu sprzedaży lub użytkowania składnika,
- nakłady poniesione w trakcie prac rozwojowych można wiarygodnie wycenić i przyporządkować do danego składnika wartości niematerialnych.

Nakłady ponoszone na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Ocena przyszłych korzyści odbywa się na podstawie zasad określonych w MSR 36.

Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego, zgodnie z którym składniki aktywów są ujmowane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Zakończone prace rozwojowe są amortyzowane liniowo przez przewidywany okres uzyskiwania korzyści.

Zyski lub straty wynikłe ze zbycia wartości niematerialnych są określane jako różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży a wartością netto tych wartości niematerialnych i są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów w pozostałych przychodach lub kosztach operacyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe początkowo ujmowane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Cenę nabycia zwiększają wszystkie koszty związane bezpośrednio z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do użytkowania.

Po początkowym ujęciu rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem gruntów, wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy lub montażu i przekazania środka trwałego do używania.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, który dla poszczególnych grup rzeczowych aktywów trwałych wynosi:

Grupa	Okres
Budynki i budowle	10-40 lat
Maszyny i urządzenia	5-25 lat
Środki transportu	3-10 lat
Pozostałe środki trwałe	3-20 lat

Ekonomiczne okresy użyteczności oraz metody amortyzacji są weryfikowane raz w roku, powodując ewentualną korektę odpisów amortyzacyjnych w kolejnych latach.

Środki trwałe są dzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, dla których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych przeglądów oraz istotne części zamienne i wyposażenie, jeżeli będą wykorzystywane przez okres dłuższy niż rok. Bieżące koszty utrzymania poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, ujmowane są w wyniku okresu w momencie ich poniesienia.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży, likwidacji lub zaprzestania użytkowania środków trwałych są określane jako różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży a wartością netto tych środków trwałych i są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów w pozostałych przychodach lub kosztach operacyjnych.

Leasing

Polityka rachunkowości do roku obrotowego 2018

Do roku obrotowego 2018 leasing rzeczowych aktywów trwałych był klasyfikowany jako leasing finansowy albo leasing operacyjny.

Umowy leasingu finansowego, na mocy których następuje przeniesienie na Grupę zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w aktywach oraz zobowiązaniach na dzień rozpoczęcia okresu leasingu. Wartość aktywów oraz zobowiązań określana jest na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych.

Minimalne opłaty leasingowe rozdziela się pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek w stosunku do niespłaconego salda zobowiązania. Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane w kosztach okresu, w którym je poniesiono.

Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane według takich samych zasad jak stosowane do własnych aktywów Grupy. W sytuacji jednak, gdy brak jest wystarczającej pewności, że Grupa uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu wówczas dany składnik jest amortyzowany przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty okresu.

Polityka rachunkowości od roku obrotowego 2019

Od 1 stycznia 2019 leasing jest ujmowany jako składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania aktywów z odpowiadającym mu zobowiązaniem na datę udostępnienia przedmiotu leasingu Grupie.

Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe

i odpowiednio amortyzowane. Aktywa i zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne. Jeżeli nie można łatwo określić tej stopy, leasingobiorca stosuje końcową stopę procentową.

W dacie rozpoczęcia leasingu zobowiązanie z tytułu leasingu wycenia się w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty na ten dzień. Stopa dyskonta została ustalona indywidualnie dla poszczególnych grup przedmiotów leasingu.

W celu oszacowania końcowej stopy procentowej Grupa stosuje jako punkt wyjścia stopę wolną od ryzyka (oprocentowanie 10-letnich obligacji skarbowych) powiększoną o średni koszt finansowania zewnętrznego (marżę), jaki Grupa musiałaby ponieść, aby uzyskać finansowanie na zakup takiego samego lub podobnego składnika majątku.

Grupa stosuje następujące zwolnienia dopuszczone przez standard:

- nie ujmuje aktywów ani zobowiązań z tytułu prawa do użytkowania wynikających z umów krótszych niż 12 miesięcy;
- nie ujmuje aktywów ani zobowiązań z tytułu prawa do użytkowania dla przedmiotów o jednostkowej wartości poniżej równowartości 5.000 USD

Grupa ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązanie z tytułu leasingu w dacie rozpoczęcia leasingu.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wycenia się według kosztu, który obejmuje:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania finansowego,
- wszelkie płatności leasingowe dokonane w dacie rozpoczęcia leasingu lub przed nią, pomniejszone o otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie początkowe koszty bezpośrednie.

Zobowiązania leasingowe obejmują wartość bieżącą netto następujących płatności leasingowych:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, której zapłaty przez Grupę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli istnieje wystarczające prawdopodobieństwo, że Grupa z tej opcji skorzysta.

Po dacie rozpoczęcia leasingu Grupa wycenia składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania według kosztu pomniejszonego o łączne odpisy amortyzacyjne, ewentualne straty z tytułu utraty wartości oraz z uwzględnieniem wpływu korekt wartości zobowiązania leasingowego.

Grupa narażona jest na potencjalne przyszłe zwiększenie przyszłych zmiennych płatności leasingowych, które nie są uwzględniane w zobowiązaniu leasingowym, dopóki nie wejdą w życie. W momencie, gdy korekty opłat wejdą w życie, zobowiązanie leasingowe podlega ponownej ocenie i korekcie w powiązaniu ze składnikiem aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Corocznemu testowi na utratę wartości podlegają następujące składniki aktywów:

- wartość firmy, przy czym po raz pierwszy test na utratę wartości przeprowadza się do końca okresu, w którym miało miejsce połączenie,
- wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz
- wartości niematerialne, które jeszcze nie są użytkowane.

W odniesieniu do pozostałych składników wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych dokonywana jest coroczna ocena, czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości. W razie stwierdzenia, że jakieś zdarzenia lub okoliczności mogą wskazywać na trudność w odzyskaniu wartości bilansowej danego składnika aktywów, przeprowadzany jest test na utratę wartości.

Dla potrzeb przeprowadzenia testu na utratę wartości aktywa grupowane są na najniższym poziomie, na jakim generują przepływy pieniężne niezależnie od innych aktywów lub grup aktywów (tzw. ośrodki wypracowujące przepływy pieniężne). Składniki aktywów samodzielnie generujące przepływy pieniężne testowane są indywidualnie.

Wartość firmy jest alokowana do tych ośrodków wypracowujących środki pieniężne, z których oczekuje się korzyści synergii wynikających z połączenia jednostek gospodarczych, przy czym ośrodkami wypracowującymi przepływy pieniężne są co najmniej segmenty operacyjne.

Jeżeli wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną aktywów bądź ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których aktywa te należą, wówczas wartość bilansowa jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wyższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej. Przy ustalaniu wartości użytkowej, szacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z danym składnikiem aktywów.

Odpis z tytułu utraty wartości w pierwszej kolejności przypisywany jest do wartości firmy. Pozostała kwota odpisu obniża proporcjonalnie wartość bilansową aktywów wchodzących do ośrodka wypracowującego przepływy.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są ujmowane w wyniku okresu w pozycji pozostałych kosztów operacyjnych.

Odpisy aktualizujące wartość firmy nie podlegają odwróceniu w kolejnych okresach. W przypadku pozostałych składników aktywów, na kolejne dni bilansowe oceniane są przesłanki wskazujące na możliwość odwrócenia odpisów aktualizujących. Odwrócenie odpisu ujmowane jest w sprawozdaniu z dochodów w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomość inwestycyjna jest utrzymywana w posiadaniu ze względu na przychody z czynszów oraz/ lub przyrost jej wartości i jest wyceniana w oparciu o model wartości godziwej.

Początkowe ujęcie nieruchomości inwestycyjnej następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów przeprowadzenia transakcji. Na kolejne dni bilansowe wartość nieruchomości inwestycyjnych jest weryfikowana pod kątem ewentualnej zmiany wartości godziwej, określonej przez niezależnego rzeczoznawcę z uwzględnieniem lokalizacji oraz charakteru nieruchomości oraz aktualnych warunków rynkowych. Zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych są

ujmowane w sprawozdaniu z dochodów w okresie, w którym wystąpiły zmiany, w pozycji pozostałych przychodów lub kosztów operacyjnych.

Nieruchomość inwestycyjną usuwa się z bilansu w momencie jej zbycia lub trwałego wycofania z użytkowania, jeżeli nie oczekuje się uzyskania w przyszłości żadnych korzyści ekonomicznych.

Instrumenty finansowe

Instrumentem finansowym jest każda umowa, która skutkuje powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej ze stron i jednocześnie zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron.

Składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe jest wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy Grupa staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych ujmuje się na dzień zawarcia transakcji.

Składnik aktywów finansowych wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej w przypadku, gdy wynikające z zawartej umowy prawa do korzyści ekonomicznych i ryzyka z niej wynikające zostały zrealizowane, wygasły lub Grupa się ich zrzekła.

Grupa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Na dzień bilansowy aktywa oraz zobowiązania finansowe wyceniane są według zasad przedstawionych poniżej.

Aktywa finansowe

Dla celów wyceny po początkowym ujęciu, aktywa finansowe inne niż instrumenty pochodne zabezpieczające, Grupa klasyfikuje z podziałem na:

- aktywa wyceniane po początkowym ujęciu według zamortyzowanego kosztu,
- aktywa wyceniane po początkowym ujęciu w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- aktywa wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

O klasyfikacji do poszczególnej grupy aktywów decydują: model biznesowy zarządzania aktywami oraz charakterystyka przepływów pieniężnych wynikających z umowy. Jeżeli aktywa finansowe są utrzymywane (zgodnie z modelem biznesowym) w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, a warunki umowy dotyczącej tych aktywów finansowych powodują powstawanie przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek, to takie aktywa wyceniane są po początkowym ujęciu według zamortyzowanego kosztu.

Jeżeli aktywa finansowe są utrzymywane (zgodnie z modelem biznesowym) dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, a sprzedaż tych aktywów finansowych oraz warunki umowy dotyczącej tych aktywów finansowych powodują powstawanie przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek to takie aktywa finansowe klasyfikowane są jako wyceniane po początkowym ujęciu w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

W pozostałych przypadkach aktywa finansowe klasyfikowane są jako aktywa wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Grupa szacuje odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w okresie kolejnych 12 miesięcy dla należności handlowych. Poza odpisem na oczekiwane straty kredytowe, Grupa

szacuje odpisy na należności wątpliwe, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Znaczące salda należności podlegają indywidualnej ocenie w przypadku dłużników zalegających z zapłatą lub gdy uzyskano obiektywne dowody, że dłużnik może nie uiścić należności (np. trudna sytuacja finansowa dłużnika, proces sądowy przeciwko dłużnikowi, niekorzystne dla dłużnika zmiany otoczenia gospodarczego).

W momencie wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, skumulowane zyski i straty, ujęte poprzednio w innych całkowitych dochodach, przenoszone są z kapitału własnego do rachunku zysków i strat oraz prezentowane są w innych całkowitych dochodach jako reklasyfikacja z tytułu przeniesienia do wyniku finansowego.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe inne niż instrumenty pochodne zabezpieczające, wykazywane są w następujących pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej:

- kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne,
- leasing finansowy,
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania oraz
- pochodne instrumenty finansowe.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Zyski i straty z wyceny zobowiązań finansowych ujmowane są w sprawozdaniu z dochodów w działalności finansowej, za wyjątkiem instrumentów zabezpieczających.

Kredyty walutowe oraz leasingi walutowe są traktowane jako instrument zabezpieczający. W związku z faktem, iż większość wpływów handlowych w Grupie odbywa się w walucie EUR, zgodnie z polityką rachunkowości zabezpieczeń stosowaną przez Grupę, pozyskanie finansowania zewnętrznego w EUR oraz zakupy rozliczane w tej walucie stanowią naturalne zabezpieczenie. W przypadku kredytów walutowych w EUR, pozycję zabezpieczaną stanowi określony, pierwszy wolumen przychodów ze sprzedaży produktów i usług w walucie lub indeksowanych do kursu EUR/PLN, generowanych od dnia, w którym nastąpiła spłata kapitału zobowiązania finansowego (kredytu, raty leasingu).

Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń jest stosowana przez Spółki Grupy wyłącznie, jeżeli spełnione zostały następujące wymagania:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem;
- w momencie ustanowienia powiązania zabezpieczającego Grupa dokumentuje powiązanie ekonomiczne między instrumentami zabezpieczającymi a pozycjami zabezpieczanymi, w szczególności czy zgodnie z oczekiwaniami zmiany przepływów pieniężnych z instrumentów zabezpieczających powinny kompensować zmiany w przepływach pieniężnych z pozycji zabezpieczanych;
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego;

- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na sprawozdanie z dochodów;
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione;
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Grupa stosuje określone zasady rachunkowości dla instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń wymaga spełnienia przez Grupę warunków określonych w MSSF 9 dotyczących udokumentowania polityki zabezpieczeń, prawdopodobieństwa wystąpienia transakcji zabezpieczanej oraz efektywności zabezpieczenia. W okresie objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupa korzystała z prostych instrumentów pochodnych – terminowych transakcji forward oraz kredytów i leasingów w walucie obcej jako narzędzi zabezpieczających przepływy pieniężne. Kontrakty te zostały zawarte przez Grupę w celu zarządzania ryzykiem walutowym w związku z prawnie wiążącymi transakcjami sprzedaży oraz zakupu realizowanymi w walutach obcych.

Wszystkie pochodne instrumenty zabezpieczające wyceniane są w wartości godziwej. W części, w jakiej dany instrument zabezpieczający stanowi efektywne zabezpieczenie, zmiana wartości godziwej instrumentu ujmowana jest w innych całkowitych dochodach i kumulowana w kapitale z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne. Nieefektywną część zabezpieczenia ujmuje się niezwłocznie w sprawozdaniu z dochodów.

Jeżeli transakcja zabezpieczana skutkuje ujęciem niefinansowych aktywów lub zobowiązań, zyski i straty z wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających, ujęte uprzednio w innych całkowitych dochodach, przenoszone są z kapitału własnego i uwzględniane w wycenie wartości początkowej (ceny nabycia) pozycji zabezpieczanej.

Jeżeli zaistniało prawdopodobieństwo, że planowana przyszła transakcja zabezpieczana nie zostanie zawarta, zyski i straty z wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne niezwłocznie przenoszone są do sprawozdania z dochodów.

Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/ kosztu wytworzenia lub wartości netto możliwej do uzyskania. Na cenę nabycia lub koszt wytworzenia składają się koszty zakupu, koszty przetworzenia oraz inne koszty poniesione w trakcie doprowadzenia zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu.

Koszt wytworzenia wyrobów gotowych i produkcji w toku obejmuje koszty bezpośrednie (głównie materiały i robociznę) powiększone o narzut pośrednich kosztów produkcji ustalony przy założeniu normalnego wykorzystania mocy produkcyjnych.

Rozchód wyrobów gotowych ujmowany jest z zastosowaniem metody średniej ważonej rzeczywistego kosztu wytworzenia. Rozchód materiałów i towarów ustala się z zastosowaniem metody średniej ważonej.

Wartość netto możliwa do uzyskania jest to szacowana cena sprzedaży ustalana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują gotówkę w kasie i na rachunkach bankowych, depozyty płatne na żądanie oraz krótkoterminowe inwestycje o dużej płynności (do 3 miesięcy), łatwo wymienialne na gotówkę, dla których ryzyko zmiany wartości jest nieznaczne.

Kapitał własny

Kapitał podstawowy wykazywany jest w wartości nominalnej wyemitowanych akcji, zgodnie ze statutem Spółki dominującej oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Akcje Spółki dominującej nabyte i zatrzymane przez Spółkę dominującą lub konsolidowane spółki zależne pomniejszają kapitał własny. Akcje własne wyceniane są w cenie nabycia.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej powstaje z nadwyżki ceny emisyjnej ponad wartość nominalną akcji, pomniejszonej o koszty emisji.

Pozostałe kapitały obejmują kapitał z kumulacji innych całkowitych dochodów obejmujących:

- przeszacowanie rzeczowych aktywów trwałych do wartości godziwej (patrz podpunkt dotyczący rzeczowych aktywów trwałych),
- wycenę instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne (patrz podpunkt dotyczący rachunkowości zabezpieczeń).

W zyskach zatrzymanych wykazywane są wyniki z lat ubiegłych (również te przekazane na kapitał uchwałami akcjonariuszy) oraz wynik finansowy bieżącego roku.

Wszystkie transakcje z właścicielami Spółki dominującej prezentowane są osobno w „Skonsolidowanym zestawieniu zmian w kapitale własnym”.

Świadczenia pracownicze

Wykazywane w bilansie zobowiązania i rezerwy na świadczenia pracownicze obejmują następujące tytuły:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze z tytułu wynagrodzeń (wraz z premiami) oraz składek na ubezpieczenia społeczne,
- rezerwy na niewykorzystane urlopy oraz
- inne długoterminowe świadczenia pracownicze, do których Grupa zalicza nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wartość zobowiązań z tytułu krótkoterminowych świadczeń pracowniczych ustala się bez dyskonta i wykazuje w bilansie w kwocie wymaganej zapłaty.

Rezerwy na niewykorzystane urlopy

Grupa tworzy rezerwę na koszty kumulowanych płatnych nieobecności, które będzie musiała ponieść w wyniku niewykorzystanego przez pracowników uprawnienia, a które to uprawnienie narosło na dzień bilansowy. Rezerwa na niewykorzystane urlopy stanowi rezerwę krótkoterminową i nie podlega dyskontowaniu.

Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z systemami wynagradzania obowiązującymi w Grupie pracownicy Spółek Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę.

Wysokość odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów nabywania uprawnień przez pracowników.

Wartość bieżąca rezerw na każdy dzień bilansowy jest szacowana przez niezależnego aktuarium. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są na danych historycznych. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych dotyczące świadczeń po okresie zatrudnienia, czyli dotyczące odpraw emerytalnych są rozpoznawane w innych dochodach całkowitych - zgodnie z postanowieniami MSR 19, a dotyczące nagród jubileuszowych są ujmowane w sprawozdaniu z dochodów.

Rezerwy, zobowiązania i aktywa warunkowe

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Termin poniesienia oraz kwota wymagająca uregulowania może być niepewna.

Rezerwy tworzy się m.in. na następujące tytuły:

- udzielone gwarancje obsługi posprzedażowej produktów i wykonanych usług,
- toczące się postępowania sądowe oraz sprawy sporne,
- restrukturyzacja, tylko jeżeli na podstawie odrębnych przepisów Grupa jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy.

Nie tworzy się rezerw na przyszłe straty operacyjne.

Rezerwy ujmuje się w wartości szacowanych nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku, na podstawie najbardziej wiarygodnych dowodów dostępnych na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w tym dotyczących ryzyka oraz stopnia niepewności. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszt finansowy.

Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wówczas, gdy istnieje wystarczająca pewność, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Wartość tego aktywa nie może przewyższyć kwoty rezerwy.

W przypadku, gdy wydatkowanie środków w celu wypełnienia obecnego obowiązku nie jest prawdopodobne, kwoty zobowiązania warunkowego nie ujmuje się w bilansie, za wyjątkiem zobowiązań warunkowych identyfikowanych w procesie połączenia jednostek gospodarczych w ramach alokacji kosztu połączenia zgodnie z MSSF 3 (patrz podpunkt dotyczący połączeń jednostek gospodarczych).

Możliwe wpływy zawierające korzyści ekonomiczne dla Grupy, które nie spełniają jeszcze kryteriów ujęcia jako aktywa, stanowią aktywa warunkowe, których nie ujmuje się w bilansie. Informację o aktywach warunkowych ujawnia się w dodatkowych notach objaśniających.

Rozliczenia międzyokresowe

Grupa wykazuje w aktywach bilansu w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe” opłacone z góry koszty dotyczące przyszłych okresów sprawozdawczych, w tym przede wszystkim czynsze najmu.

W pozycji „Rozliczeń międzyokresowych” zawartej w pasywach bilansu prezentowane są przychody przyszłych okresów, w tym również środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie środków trwałych, które rozliczane są zgodnie z MSR 20 „Dotacje rządowe”. Dotacje ujmowane są wyłącznie wówczas, gdy istnieje wystarczająca pewność, że Grupa spełni warunki związane z daną dotacją oraz że dana dotacja zostanie faktycznie otrzymana. Dotacja dotycząca danej pozycji kosztowej jest ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować.

W ramach rozliczeń międzyokresowych przychodów ujmowane są również otrzymane świadectwa efektywności energetycznej, które traktowane są jako dotacja do aktywa w rozumieniu MSR 20. W początkowym ujęciu świadectwa pochodzenia energetycznego wyceniane są po kursie rynkowym z dnia ich otrzymania. Ujęcie dotacji w wyniku następuję proporcjonalnie do średniego okresu amortyzacji środków trwałych, których dotacja dotyczy.

Dotacja finansująca składnik aktywów jest stopniowo ujmowana w rachunku zysków i strat jako przychód na przestrzeni okresów proporcjonalnie do odpisów amortyzacyjnych dokonywanych od tego składnika aktywów. Grupa Kapitałowa dla celów prezentacji w skonsolidowanym bilansie nie odejmuje dotacji od wartości bilansowej aktywów, lecz wykazuje dotacje jako przychody przyszłych okresów w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe”.

Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w kwocie odzwierciedlającej oczekiwane wynagrodzenie, które według szacunków Grupy zostanie przekazane w zamian za sprzedane produkty, towary i usługi. Cena transakcyjna uwzględnia rabaty, podatek od towarów i usług oraz inne pomniejszenia wartości przychodu.

Sprzedaż towarów i produktów

Przychody ze sprzedaży towarów i produktów ujmowane są, jeżeli spełnione zostały następujące warunki:

- strony zawarły umowę i na jej podstawie są zobowiązane do dokonania określonych świadczeń;
- Grupa jest w stanie zidentyfikować zobowiązanie do wykonania świadczenia każdej ze stron;
- Grupa jest w stanie zidentyfikować warunki płatności;
- umowa posiada treść ekonomiczną;
- jest prawdopodobne, że Grupa otrzyma zapłatę za poszczególne świadczenia.

Przychody ujmowane są w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie zakontraktowanego dobra lub usługi klientowi. W szczególności o określeniu momentu przekazania kontroli klientowi decydują zakontraktowane warunki dostawy, w tym Incoterms. Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

Ponadto, zgodnie z postanowieniami MSSF 15, koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia realizacji umowy z klientem podlegają aktywowaniu i są rozliczane w okresie generowania korzyści ekonomicznych z realizacji kontraktu.

Sprzedaż usług

Przychody ze sprzedaży usług ujmowane są w momencie realizacji obowiązku kontraktowego na rzecz klienta (wykonania przedmiotu usługi).

Przychody z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w wyniku bieżącego okresu metodą liniową przez okres trwania umowy.

Odsetki i dywidendy

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są sukcesywnie w miarę ich narastania zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej. Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

Koszty operacyjne

Koszty operacyjne są ujmowane w rachunku zysków i strat zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów (z uwzględnieniem czynnych oraz biernych rozliczeń międzyokresowych). Grupa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym koszty w układzie kalkulacyjnym.

Podatek dochodowy (wraz z podatkiem odroczonym)

Na obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego składają się: podatek dochodowy bieżący oraz odroczony, który nie został ujęty w innych dochodach całkowitych lub bezpośrednio w kapitale.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) brutto w związku z czasowym przesunięciem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów do innych okresów oraz wyłączeniem pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości na różnicach pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe. Nie ujmuje się aktywów ani rezerwy, jeśli różnica przejściowa wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań w transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz która w czasie jej wystąpienia nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy. Nie ujmuje się rezerwy na podatek odroczony od wartości firmy, która nie podlega amortyzacji na gruncie przepisów podatkowych.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub rezerwa rozliczona, przyjmując za podstawę przepisy prawne obowiązujące na dzień bilansowy.

Wartość składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku, gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części aktywo tworzone jest do wartości możliwej do realizacji oszacowanej w oparciu o dostępne dane.

Subiektywne oceny Zarządu oraz niepewność szacunków

Przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd Spółki dominującej kieruje się osądem przy dokonywaniu licznych szacunków i założeń, które mają wpływ na stosowane zasady rachunkowości oraz prezentowane wartości aktywów, zobowiązań, przychodów oraz kosztów. Faktycznie zrealizowane wartości mogą

różnić się od szacowanych przez Zarząd. Informacje o dokonanych szacunkach i założeniach, które są znaczące dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zostały zaprezentowane poniżej.

Okresy ekonomicznej użyteczności aktywów trwałych

Zarząd Spółki dominującej dokonuje corocznej weryfikacji okresów ekonomicznej użyteczności aktywów trwałych, podlegających amortyzacji. Zarząd jednostki dominującej ocenia, że okresy użyteczności aktywów przyjęte przez Grupę dla celów amortyzacji w okresie objętym sprawozdaniem odzwierciedlały oczekiwany okres przynoszenia korzyści ekonomicznych przez te aktywa. Jednakże faktyczne okresy przynoszenia korzyści przez te aktywa w przyszłości mogą różnić się od zakładanych, w tym również ze względu na techniczne starzenie się majątku.

Rezerwy

Rezerwy na świadczenia pracownicze – odprawy emerytalne oraz nagrody jubileuszowe – szacowane są przy zastosowaniu metod aktuarialnych. Wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym kwota rezerw na świadczenia pracownicze wynika z oszacowania dokonanego przez niezależnego aktuarium. Na poziom rezerw wpływ mają założenia dotyczące stopy dyskonta oraz wskaźnika wzrostu wynagrodzeń oraz wskaźniki demograficzne.

Aktywa na podatek odroczony

Prawdopodobieństwo rozliczenia składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego z przyszłymi zyskami podatkowymi opiera się na budżetach spółek Grupy zatwierdzonych przez Zarząd Spółki dominującej. Jeżeli prognozowane wyniki finansowe wskazują, że spółki Grupy osiągną dochód do opodatkowania, aktywa na podatek odroczony ujmowane są w pełnej wysokości.

Utrata wartości aktywów niefinansowych

W celu określenia wartości użytkowej Zarząd szacuje prognozowane przepływy pieniężne oraz stopę, którą przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej (patrz podpunkt dotyczący utraty wartości aktywów niefinansowych). W procesie wyceny wartości bieżącej przyszłych przepływów dokonywane są założenia dotyczące prognozowanych wyników finansowych. Założenia te odnoszą się do przyszłych zdarzeń i okoliczności. Faktycznie zrealizowane wartości mogą różnić się od szacowanych, co w kolejnych okresach sprawozdawczych może przyczynić się do znaczących korekt wartości aktywów Grupy.

Ujęcie prac rozwojowych

Ocena spełnienia kryterium rozpoznawalności prac rozwojowych stanowi istotny osąd kierownictwa. Moment ujęcia w księgach prac rozwojowych jest wyznaczany po osiągnięciu takiego etapu zaawansowania prac, który daje racjonalną pewność, że składnik majątkowy będzie nadawał się do gospodarczego wykorzystania oraz że przyszłe prognozowane korzyści ekonomiczne, generowane przez ten składnik majątku, przewyższają koszt jego wytworzenia. Tym samym kierownictwo dokonuje oszacowania wartości bieżącej przyszłych korzyści ekonomicznych generowanych przez dany składnik wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie.

Odpisy aktualizujące aktywa finansowe

Odpisy aktualizujące aktywa finansowe są szacowane w oparciu o szczegółową ich analizę. Opis aktualizujący należności dokonuje się w taki sposób, aby uwzględnić stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty, uwzględniając zarówno model oczekiwanej straty kredytowej w okresie kolejnych 12 miesięcy, jak i inne czynniki świadczące o potencjalnym braku ściągalności należności.

Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej Grupa wykorzystuje matrycę rezerw oszacowaną na podstawie historycznych poziomów spłacalności należności od kontrahentów. Współczynniki aktualizowane są co roku w oparciu o najbardziej aktualne dane historyczne. Poza matrycę rezerw, przy szacowaniu odpisów

aktualizujących Grupa wykorzystuje również inne obiektywne informacje mogące świadczyć o braku realizacji instrumentu finansowego (np. upadłość klienta). Instrumenty finansowe, objęte indywidualnym odpisem, nie są przedmiotem szacunku przy wykorzystaniu matrycy rezerw.

Grupa nie monitoruje zmian poziomu ryzyka kredytowego w trakcie życia instrumentu. Od 1 stycznia 2018 roku Grupa szacuje oczekiwaną stratę kredytową w horyzoncie do terminu zapadalności instrumentu.

Leasing

Przy określaniu okresu leasingu kierownictwo bierze pod uwagę fakty i okoliczności stanowiące zachętę ekonomiczną do skorzystania z opcji przedłużenia lub nieskorzystania z opcji rozwiązania. Opcje przedłużania (lub okresu po terminie realizacji opcji rozwiązania) są uwzględniane w okresie leasingu wyłącznie wtedy, gdy przedłużenie leasingu (lub nierozwiązywanie go) jest wystarczająco pewne.

Okres leasingu podlega przeszacowaniu, gdy opcja leasingu została faktycznie zrealizowana (lub niezrealizowana) lub gdy Grupa jest zobowiązana do jej zrealizowania (bądź niezrealizowania). Ocena uzasadnionej pewności podlega weryfikacji wtedy, gdy wystąpiło istotne zdarzenie lub istotna zmiana okoliczności mająca wpływ na tę ocenę i będąca pod kontrolą leasingobiorcy.

3. Segmenty operacyjne

Zgodnie z MSSF 8 wyniki segmentów operacyjnych wynikają z wewnętrznych raportów weryfikowanych okresowo przez Zarząd Spółki dominującej (główny organ decyzyjny w Grupie Kapitałowej). Zarząd Spółki dominującej analizuje wyniki segmentów operacyjnych na poziomie zysku (straty) z działalności operacyjnej. Pomiar wyników segmentów operacyjnych stosowany w kalkulacjach zarządczych zbieżny jest z zasadami rachunkowości zastosowanymi przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zarząd Grupy przyjął następujący podział na segmenty operacyjne:

- Podzespoły dla motoryzacji i komponenty,
- Automatyka przemysłowa i armatura
- Elementy złączne,
- Działalność pozaprodukcyjna.

Podzespoły dla motoryzacji i komponenty

Segment Podzespoły dla motoryzacji i komponenty (automotive) obejmuje działalność w zakresie produkcji:

- elementów składowych układów wydechowych dla samochodów osobowych wykonywanych z rur stalowych nierdzewiejących (rury gięte, rury gięte perforowane, rury perforowane proste, rury perforowane z kształtowanymi końcówkami, rury gięte wielokrotnie kształtowane, rezonatory wydechowe),
- komponentów mających zastosowanie w najbardziej zaawansowanych technologicznie maszynach i urządzeniach w motoryzacji (samochodach ciężarowych i autobusach, samochodach sportowych i luksusowych),
- elementów zawieszenia: dźwignie, czopy, sworznie, tuleje,
- elementów kierowniczego: końcówki drążków kierowniczych, krzyżaki, przeguby,
- elementów układu napędowego: wały napędowe, złącza, końcówki złączy, krzyżaki, piasty,
- elementów silnika (osprzętu silnika): dźwigienki zaworowe, wsporniki,
- elementów skrzyni biegów: wałki główne i pośrednie, koła przekładniowe, pierścienie synchronizatora, tuleje.

Spółki Grupy świadczą także usługi w zakresie:

- obróbki wielkoseryjnych odlewów aluminiowych oraz żeliwnych dla przemysłu motoryzacyjnego, rolnictwa, budownictwa i innych branż przemysłowych stanowiących zarówno własność klienta, jak również sprzedawanych wraz z odlewem,
- wykonawstwa matryc, azotowania i śrutowania.

Odbiorcami finalnymi wyrobów Spółek Grupy są przede wszystkim czołowi globalni producenci z branży motoryzacyjnej oraz metalowej.

Automatyka przemysłowa i armatura

Zakresem działalności segmentu jest produkcja i sprzedaż armatury przemysłowej oraz usługi z zakresu projektowania, wykonawstwa i integracji automatyki przemysłowej.

Linie produktowe oferowane przez Spółki Grupy to:

- zawory grzybkowe zaporowe, służące do odcinania przepływającego czynnika,
- zawory zwrotne (grzybkowe, klapowe i zwrotne),
- zawory regulujące, pozwalają na płynną regulację przepływającego czynnika,
- zawory mieszkowe, zawory odcinające przepływ czynnika, posiadające uszczelnienie dławnicy w postaci mieszka,
- zawory pływakowe,
- kurki kulowe, służące do odcinania przepływającego czynnika,
- osadniki-filtry, urządzenia ochronne oczyszczające czynnik z zanieczyszczeń,
- kosze ssawne, zapobiegające przepływowi powrotnemu czynnika z jednoczesną funkcją jego oczyszczenia,

Zakres swojej oferty Grupa Kapitałowa systematycznie uzupełnia o sprzedaż towarów, które w głównej mierze stanowi armatura innych producentów. Wśród nich istotną grupę stanowi armatura obca oferowana jako armatura komplementarna do armatury własnej produkcji.

Wyroby te znajdują zastosowanie w takich branżach jak: ciepłownictwo i ogrzewnictwo, wentylacja i klimatyzacja, wodociągi i kanalizacja, przemysł stoczniowy oraz zakłady przemysłowe. Do ich wytwarzania wykorzystywane są produkowane przez Grupę odlewy, które są wytwarzane w odlewni żeliwa w Ścinawce Średniej. Odlewy produkowane są zarówno na potrzeby własne jak również na sprzedaż, głównie dla innych producentów armatury.

Elementy złączne

Oferta tego segmentu jest bardzo szeroka, zarówno w układzie wymiarowym, jak i asortymentowym. Duży udział stanowią wyroby z różnego rodzaju pokryciami antykorozyjnymi wykonywanymi w kooperacji. W tym zakresie produkcja segmentu zawiera między innymi: cynkowanie galwaniczne, cynkowanie ogniowe, dakromet, geomet, cynk-nikiel, delta tone i inne. Odrębną grupą produktową są elementy złączne nawierzchni kolejowej takie jak: wkręty kolejowe, śruby stopowe które znajdują atrakcyjne rynki zbytu w Europie. Produkcja segmentu obejmuje zarówno wyroby standardowe (według norm) jaki i wyroby niestandardowe według specyfikacji i wymagań klienta.

Działalność pozaprodukcyjna

Segment działalności pozaprodukcyjnej zajmuje się obsługą majątku nieprodukcyjnego stanowiącego obecnie własność spółki Zetkama Nieruchomości Sp. z o.o. oraz Mangata Holding S.A. Składnikami majątku zarządzanymi w segmencie są nieruchomości położone w Warszawie, Sosnowcu, Katowicach, Kłodzku oraz w Ścinawce Średniej. Podstawowym zakresem działalności w segmencie jest sprzedaż nieruchomości oraz wynajem powierzchni produkcyjnych, magazynowych oraz biurowych.

Za okres od 01.01. do 31.12.2019

	Podzespoły dla motoryzacji i komponenty	Automatyka przemysłowa i armatura	Elementy złączne	Działalność pozaprodukcyjna	Razem
Przychody od klientów zewnętrznych	406 994	127 564	139 518	1 683	675 759
Przychody od innych segmentów	564	6 147	1 020	9 086	16 817
Przychody ze sprzedaży ogółem	407 558	133 711	140 538	10 769	692 576
Wynik operacyjny segmentu	99 425	28 750	24 545	829	153 549
Pozostałe informacje					
Amortyzacja	16 894	9 970	4 212	699	31 775
Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	40	162	0	0	202
Nakłady na aktywa trwałe segmentu operacyjnego	42 006	16 259	6 453	4 203	68 921

Za okres od 01.01. do 31.12.2018

	Podzespoły dla motoryzacji i komponenty	Automatyka przemysłowa i armatura	Elementy złączne	Działalność pozaprodukcyjna	Razem
Przychody od klientów zewnętrznych	388 286	156 521	156 932	1 084	702 823
Przychody od innych segmentów	974	6 558	667	9 930	18 129
Przychody ze sprzedaży ogółem	389 260	163 079	157 599	11 014	720 952
Wynik operacyjny segmentu	89 194	36 360	30 541	-311	155 784
Pozostałe informacje					
Amortyzacja	15 149	9 891	3 875	336	29 251
Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	0	672	0	0	672
Nakłady na aktywa trwałe segmentu operacyjnego	30 393	15 803	9 480	1 433	57 109

Aktywa oraz zobowiązania segmentów operacyjnych prezentują się następująco:

Stan na 31.12.2019

	Podzespoły dla motoryzacji i komponenty	Automatyka przemysłowa i armatura	Elementy złączne	Działalność pozaprodukcyjna	Razem
Aktywa segmentu operacyjnego	443 635	182 607	87 584	19 223	733 049
Zobowiązania segmentu	184 756	64 537	40 997	23 983	314 273

Stan na 31.12.2018

	Podzespoły dla motoryzacji i komponenty	Automatyka przemysłowa i armatura	Elementy złączne	Działalność pozaprodukcyjna	Razem
Aktywa segmentu operacyjnego	421 021	176 686	107 922	17 222	722 851
Zobowiązania segmentu	180 187	57 031	54 712	26 023	317 953

Uzgodnienie łącznych wartości przychodów, wyniku oraz aktywów segmentów operacyjnych z analogicznymi pozycjami skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy przedstawia się następująco:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Przychody ze sprzedaży	675 759	702 823
Zysk brutto ze sprzedaży	153 549	155 784
Koszty sprzedaży	-35 715	-36 670
Koszty ogólnego zarządu	-50 561	-49 844
Pozostałe przychody operacyjne	5 106	5 655
Pozostałe koszty operacyjne	-7 861	-11 644
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	64 518	63 281
Przychody finansowe	735	3 051
Koszty finansowe	-5 133	-3 775
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	60 120	62 557

4. Wartość firmy

Ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wartość firmy powstała w wyniku przejęcia kontroli nad następującymi spółkami wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej:

	31.12.2019	31.12.2018
Masterform	10 595	10 595
Kuźnia Polska	21 231	21 231
Razem	31 826	31 826

Zmiany wartości firmy w trakcie roku oraz w okresie porównawczym przedstawia poniższa tabela:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Wartość brutto na początek okresu	31 826	38 116
Utrata kontroli nad jednostką zależną (-)	0	-6 290
Wartość brutto na koniec okresu	31 826	31 826
Stan odpisów aktualizujących na początek okresu	0	6 290
Odpis z tytułu utraty wartości ujęty w wyniku	0	-6 290
Stan odpisów aktualizujących na koniec okresu	0	0
Wartość firmy netto na koniec okresu	31 826	31 826

Alokacja wartości firmy do segmentów działalności

Wartość firmy w całości alokowana jest do segmentu Podzespoły dla motoryzacji i komponenty.

Test na utratę wartości

Zgodnie z wymogami MSR 36, na dzień bilansowy dokonano weryfikacji ujętej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wartości firmy pod kątem możliwej utraty wartości.

Test został przeprowadzony na podstawie analizy modeli przyszłych 5-letnich przepływów pieniężnych (na lata 2020 – 2024) dla ośrodków generujących przepływy pieniężne, uwzględniający wartość rezydualną po okresie szczegółowej prognozy.

Do testu na utratę wartości przyjęto następujące kluczowe założenia:

- WACC na poziomie 10% dla całego okresu projekcji,
- rezydualna stopa wzrostu na poziomie 2,5%.

Stopa wzrostu przychodów została oszacowana w oparciu o poniższe założenia:

- dla Kuźni Polskiej S.A.: przyjęto do testu konserwatywną prognozę przychodów ze sprzedaży na okres następných 5 lat, która nie zakłada wzrostu przychodów ze sprzedaży;
- dla Masterform Sp. z o.o.: przyjęto średnioroczną stopę wzrostu przychodów (CAGR) na okres kolejnych 5 lat na poziomie 4,8%.

Przeprowadzona analiza wrażliwości testów na utratę wartości na zmiany o +/- 1 punkt procentowy następujących parametrów: WACC oraz rezydualna stopa wzrostu nie wykazała konieczności utworzenia odpisów aktualizujących bilansową wartość firmy.

Zdaniem kierownictwa, możliwe i dające się przewidzieć zmiany kluczowych założeń, które zostały przyjęte do wyceny wartości odzyskiwalnej wartości firmy, nie sprawią, że wartość bilansowa wartości firmy przewyższy jej wartość odzyskiwalną.

5. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne użytkowane przez Grupę obejmują patenty i licencje, oprogramowanie komputerowe, wytworzone we własnym zakresie prace rozwojowe oraz pozostałe wartości niematerialne. Wartości niematerialne, które nie zostały do dnia bilansowego oddane do użytkowania prezentowane są w pozycji „Wartości niematerialnych w trakcie wytwarzania”.

Stan na 31.12.2019 roku

	Znaki towarowe	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Koszty prac rozwojowych	Pozostałe wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	6 598	3 271	9 756	20 060	8 597	7 801	56 083
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	-285	-484	-5 395	-6 427	-3 041	-641	-16 273
Wartość bilansowa netto	6 313	2 787	4 361	13 633	5 556	7 160	39 810

Stan na 31.12.2018 roku

	Znaki towarowe	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Koszty prac rozwojowych	Pozostałe wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	7 124	3 792	7 957	18 872	11 915	7 352	57 012
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	-735	-755	-3 824	-4 933	-173	0	-10 420
Wartość bilansowa netto	6 389	3 037	4 133	13 939	11 742	7 352	46 592

Grupa Kapitałowa nie wykorzystuje w działalności składników wartości niematerialnych, których okres użytkowania jest nieokreślony.

Amortyzacja wartości niematerialnych została ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu z dochodów w następujących pozycjach:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Koszt własny sprzedaży	1 524	980
Koszty ogólnego zarządu	1 377	1 488
Koszty sprzedaży	35	38
Amortyzacja wartości niematerialnych razem	2 936	2 506

Zmiana wartości bilansowej od 01.01. do 31.12.2019 roku

	Znaki towarowe	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Koszty prac rozwojowych	Pozostałe wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	6 389	3 037	4 133	13 939	11 742	7 352	46 592
Reklasyfikacja do aktywów z tytułu prawa do użytkowania	0	0	0	0	-6 155	0	-6 155
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie)	0	26	65	51	0	4 240	4 382
Rozliczenie wartości niematerialnych w trakcie wytwarzania	38	207	582	1 299	0	-3 687	-1 561
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	0	0	0	0	-512	-512
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	0	0	0	0	0	-233	-233
Amortyzacja (-)	-323	-483	-605	-1 494	-31	0	-2 936
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0	0	-162	0	0	-162
Zwiększenia z tytułu zmiany struktury Grupy	209	0	186	0	0	0	395
Wartość netto na koniec okresu	6 313	2 787	4 361	13 633	5 556	7 160	39 810

Zmiana wartości bilansowej od 01.01. do 31.12.2018 roku

	Znaki towarowe	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Koszty prac rozwojowych	Pozostałe wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	6 604	2 690	2 123	15 150	11 999	8 089	46 655
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie)	106	20	350	4	0	2 051	2 531
Rozliczenie wartości niematerialnych w trakcie wytwarzania	0	353	2 600	0	0	-2 953	0
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	0	-13	0	-218	0	-231
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	0	416	-416	-22	0	273	251
Amortyzacja (-)	-321	-442	-511	-1 193	-39	0	-2 506
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0	0	0	0	-108	-108
Wartość netto na koniec okresu	6 389	3 037	4 133	13 939	11 742	7 352	46 592

6. Rzeczowe aktywa trwałe

Stan na 31.12.2019 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	4 509	124 578	302 832	5 062	36 392	22 382	495 755
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	-36	-27 812	-127 846	-3 326	-20 576	0	-179 596
Wartość bilansowa netto	4 473	96 766	174 986	1 736	15 816	22 382	316 159

Stan na 31.12.2018 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto	3 753	115 644	311 365	7 494	33 872	17 886	490 014
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	0	-22 916	-103 407	-3 656	-17 344	0	-147 323
Wartość bilansowa netto	3 753	92 728	207 958	3 838	16 528	17 886	342 691

Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych została ujęta w następujących pozycjach skonsolidowanego sprawozdania z dochodów:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Koszt własny sprzedaży	21 757	23 766
Koszty ogólnego zarządu	2 288	2 626
Koszty sprzedaży	410	353
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych razem	24 455	26 745

Wartość zakontraktowanych nakładów na środki trwałe, do poniesienia których Grupa zobligowała się w kolejnym roku, wynosiła 7.289 tys. PLN (dane według stanu na dzień bilansowy).

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2019 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	3 753	92 728	207 958	3 838	16 528	17 886	342 691
Reklasyfikacja do aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-60	0	-47 986	-1 672	-84	0	-49 802
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie)	0	343	57	0	37	43 441	43 878
Rozliczenie aktywów trwałych w trakcie wytwarzania	0	5 127	32 288	42	1 697	-39 257	-103
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	-45	-431	-67	-42	0	-585
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	0	1	0	0	0	173	174
Amortyzacja (-)	0	-3 324	-17 694	-480	-2 957	0	-24 455
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0	-4	0	-36	0	-40
Koszty finansowania zewnętrznego	0	0	0	0	0	139	139
Zwiększenia z tytułu zmiany struktury Grupy	780	1 936	798	75	673	0	4 262
Wartość netto na koniec okresu	4 473	96 766	174 986	1 736	15 816	22 382	316 159

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2018 roku

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	3 753	96 508	194 825	4 341	14 136	13 870	327 433
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie)	0	113	9 666	604	3 538	40 622	54 543
Rozliczenie aktywów trwałych w trakcie wytwarzania	0	2 577	27 881	928	1 862	-33 248	0
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	-2 967	-4 704	-418	-25	-2 783	-10 897
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	0	0	0	0	0	-273	-273
Amortyzacja (-)	0	-3 373	-19 497	-962	-2 913	0	-26 745
Odpis z tytułu utraty wartości (-)	0	0	0	0	0	-564	-564
Koszty finansowania zewnętrznego	0	0	0	0	0	262	262
Sprzedaż spółki zależnej (-)	0	-130	-213	-655	-70	0	-1 068
Wartość netto na koniec okresu	3 753	92 728	207 958	3 838	16 528	17 886	342 691

7. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Stan na 31.12.2019 roku

Opis	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Razem
Wartość brutto	13 350	3 243	60 460	2 837	556	80 446
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	-85	-253	-8 045	-1 126	-33	-9 542
Wartość bilansowa netto	13 265	2 990	52 415	1 711	523	70 904

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2019 roku

Opis	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość netto na początek okresu	0	0	0	0	0	0	0
Reklasyfikacja do aktywów z tytułu prawa do użytkowania	6 214	0	47 986	1 673	84	0	55 957
Zwiększenia z tytułu zmiany struktury Grupy	0	0	435	140	0	0	575
Zwiększenia	4 137	3 243	6 505	577	0	4 427	18 889
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	0	0	0	-133	0	0	-133
Amortyzacja (-)	-85	-253	-3 467	-546	-33	0	-4 384
Rozliczenie aktywów trwałych w trakcie wytwarzania	2 999	0	956	0	472	-4 427	0
Wartość netto na koniec okresu	13 265	2 990	52 415	1 711	523	0	70 904

Opis	01.01.-31.12.2019
Koszt własny sprzedaży	3 498
Koszty ogólnego zarządu	866
Koszty sprzedaży	20
Amortyzacja praw do użytkowania razem	4 384

Wpływ MSSF 16 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy został przedstawiony w nocie 2b.

Zwiększenia aktywów z tytułu prawa do użytkowania w roku obrotowym 2019 wyniosły 18.889 tys. PLN.

Koszty z tytułu odsetek za 2019 rok ujęte w kosztach finansowych wyniosły 762 tys. PLN, koszty związane z leasingiem krótkoterminowym ujęte w kosztach okresu wyniosły 391 tys. PLN, natomiast koszty związane z leasingiem aktywów o niskiej wartości, który nie został wykazany jako leasing krótkoterminowy wyniosły 451 tys. PLN.

Łączne wypływy środków pieniężnych z tytułu leasingu w 2019 roku wyniosły 13.324 tys. PLN.

8. Nieruchomości inwestycyjne

Podmiotem zajmującym się gospodarką nieruchomościami inwestycyjnymi w Grupie jest Zetkama Nieruchomości, która zarządza nieruchomościami gruntowymi zabudowanymi i niezabudowanymi w Kłodzku, Ścinawce Średniej, Sosnowcu i Katowicach oraz budynkami, prawami wieczystego użytkowania gruntów w różnych lokalizacjach Katowic i Sosnowca (na terenie przemysłowym), jak również ogródkami działkowymi i mieszkaniami.

Mangata Holding S.A. posiada nieruchomość inwestycyjną zlokalizowaną w Warszawie o wartości 1.451 tys. PLN. Nieruchomość ta została nabyta w ramach rozliczenia transakcji sprzedaży posiadanych akcji Techmadex S.A.

Zmiana stanu nieruchomości inwestycyjnych:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Nieruchomości inwestycyjne na początek okresu	12 022	9 065
Nabycie nieruchomości	0	2 996
Zbycie nieruchomości (-)	-1 993	-165
Przeszacowanie do wartości godziwej (+/-)	0	126
Nieruchomości inwestycyjne na koniec okresu	10 029	12 022

W trakcie 2019 roku Mangata Holding S.A. zbyła jedną nieruchomość zlokalizowaną w Warszawie za cenę 1.545 tys. PLN, natomiast Zetkama Nieruchomości Sp. z o.o. zbyła nieruchomość zlokalizowaną w Kłodzku uzyskując cenę 555 tys. PLN.

Przychody oraz koszty bezpośrednio związane z działalnością w obszarze gospodarki nieruchomościami przedstawiają się następująco (dane w tys. PLN):

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Przychody z czynszu, najmu i dzierżawy	1 121	932
Koszty bezpośrednio związane z gospodarką nieruchomościami przynoszącymi dochód z czynszu	759	1 091
Koszty bezpośrednio związane z gospodarką nieruchomościami nieprzynoszącymi dochodu z czynszu	147	160

Wycena do wartości godziwej

Grupa stosuje model wartości godziwej do wyceny nieruchomości inwestycyjnych. Wycena nieruchomości do wartości godziwej została przeprowadzona według stanu na 31 grudnia 2017 roku oraz aktualizowana w 2018 roku. Zdaniem Zarządu Jednostki dominującej wycena sporządzona na koniec poprzedniego okresu, z uwagi na brak istotnych zmian na rynku nieruchomości, pozostaje aktualna dla poniższych nieruchomości na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Niezależny rzeczoznawca przeprowadzający wycenę zastosował następujące metody dla wyceny poszczególnych rodzajów nieruchomości:

Rodzaj nieruchomości	Metoda wyceny	Wartość z wyceny [tys. PLN]
Nieruchomość gruntowa zabudowana budynkami stacji benzynowej. Oszacowano prawo wieczystego użytkowania gruntu jako terenu niezabudowanego	Podjęcie porównawcze metoda porównywania parami	3 152
Budynki mieszkalne wielorodzinne	Podjęcie porównawcze metoda korygowania ceny średniej	322

Nieruchomość gruntowa zabudowana budynkami o funkcji przemysłowej	Podjęcie dochodowe metoda inwestycyjna technika kapitalizacji prostej, dla gruntu podjęcie porównawcze metoda porównywania parami	1 526
Nieruchomości gruntowe zajęte w całości pod teren rodzinnych ogródków działkowych	Podjęcie porównawcze metoda korygowania ceny średniej	657
Nieruchomości gruntowe zabudowane budynkiem przemysłowym oraz placem	Podjęcie dochodowe metoda inwestycyjna technika kapitalizacji prostej, dla gruntu podjęcie porównawcze metoda porównywania parami	764
Nieruchomość gruntowa niezabudowana	Podjęcie porównawcze metoda korygowania ceny średniej	160
Nieruchomość gruntowa niezabudowana	Podjęcie porównawcze metoda korygowania ceny średniej	224

Poza powyższymi nieruchomościami, w 2018 roku przeprowadzono wycenę nabytych nieruchomości inwestycyjnych w Warszawie (według stanu na 3 kwietnia 2018 roku) oraz dokonano nowej wyceny dla nieruchomości inwestycyjnej zlokalizowanej w Kłodzku. Przyczynami dokonania nowej wyceny były znaczące prace przeprowadzone na tej nieruchomości w trakcie 2018 roku – m.in. rozbiórka niektórych budynków i budowli oraz podział na mniejsze działki.

Rodzaj nieruchomości	Metoda wyceny	Wartość z wyceny [tys. PLN]
Działki zabudowane budynkiem mieszkalnym.	Podjęcie porównawcze, metoda porównania parami	1 451
Część nieruchomości gruntowej zabudowana budynkiem administracyjnym i magazynowym	Dla zabudowanej części nieruchomości zastosowano podjęcie dochodowe, metodę inwestycyjną, technikę kapitalizacji prostej, grunt wyceniono w podjęciu porównawczym, metodą porównywania parami.	1 666

9. Aktywa oraz zobowiązania finansowe

Aktywa finansowe - stan na 31.12.2019

Opis	wyceniane zamortyzowanym kosztem	wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Razem
Długoterminowe aktywa finansowe	0	101	101
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	0	101	101
Krótkoterminowe aktywa finansowe	127 314	2 629	129 943
Należności handlowe oraz pozostałe należności	89 096	0	89 096
Pożyczki	4	0	4
Pochodne instrumenty finansowe	0	2 629	2 629
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	38 214	0	38 214
Kategoria aktywów finansowych razem	127 314	2 730	130 044

Aktywa finansowe - stan na 31.12.2018

Opis	wyceniane zamortyzowanym kosztem	wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Razem
Długoterminowe aktywa finansowe	2 892	101	2 993
Należności i pożyczki	2 892	0	2 892
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	0	101	101
Krótkoterminowe aktywa finansowe	158 996	247	159 243
Należności handlowe oraz pozostałe należności	121 623	0	121 623
Pożyczki	2	0	2
Pochodne instrumenty finansowe	0	247	247
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	37 371	0	37 371
Kategoria aktywów finansowych razem	161 888	348	162 236

Wycena walutowa zobowiązań z tytułu kredytów oraz leasingów zaciągniętych w EUR odbywa się zgodnie z zasadami stosowanej przez Grupę polityki zabezpieczeń w korespondencji z kapitałem własnym.

Zobowiązania finansowe - stan na 31.12.2019

Opis	wyceniane zamortyzowanym kosztem	Razem
Długoterminowe zobowiązania finansowe	110 386	110 386
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (długoterminowe)	79 390	79 390
Zobowiązania z tytułu leasingu	30 996	30 996
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	132 709	132 709
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	72 557	72 557
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (krótkoterminowe)	49 352	49 352
Zobowiązania z tytułu leasingu	10 800	10 800
Kategoria zobowiązań finansowych razem	243 095	243 095

Zobowiązania finansowe - stan na 31.12.2018

Opis	wyceniane zamortyzowanym kosztem	Razem
Długoterminowe zobowiązania finansowe	105 482	105 482
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (długoterminowe)	80 897	80 897
Zobowiązania z tytułu leasingu	24 543	24 543
Pozostałe zobowiązania	42	42
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	148 048	148 048
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	83 802	83 802
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (krótkoterminowe)	53 633	53 633
Zobowiązania z tytułu leasingu	10 613	10 613
Kategoria zobowiązań finansowych razem	253 530	253 530

Hierarchia instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej.

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej można zakwalifikować do następujących modeli wyceny:

- poziom 1: ceny kwotowane (nieskorygowane) na aktywnych rynkach dla takich samych aktywów i zobowiązań,
- poziom 2: dane wejściowe, inne niż ceny kwotowane użyte w Poziomie 1, które są obserwowalne dla danych aktywów i zobowiązań, zarówno bezpośrednio (np. jako ceny) lub pośrednio (np. są pochodną rezerw),
- poziom 3: dane wejściowe niebazujące na obserwowalnych cenach rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

W Grupie na dzień bilansowy instrumentami finansowymi wycenianymi według wartości godziwej były pochodne instrumenty finansowe. Do wyceny aktywów oraz zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych zastosowano 2 poziom wyceny.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych Grupa wycenianych na bieżąco w wartości godziwej:

Aktywa/zobowiązania finansowe	Hierarchia wartości godziwej	Wartość godziwa na dzień	
	Techniki wyceny i podstawowe dane wsadowe	31.12.2019	31.12.2018
Kontrakty forward	Poziom 2 Zdyskontowane przepływy pieniężne. Przyszłe przepływy pieniężne szacuje się w oparciu o kursy wymiany z kontraktów forward (w oparciu o obserwowalne krzywe dochodu na koniec okresu sprawozdawczego) oraz o stopy kontraktów, zdyskontowane wg stopy odzwierciedlającej ryzyko kredytowe poszczególnych kontrahentów.	Aktywa: 2.629 Zobowiązania: 0	Aktywa: 247 Zobowiązania: 0

Grupa dokonała wyceny posiadanych nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej (poziom 2), co zostało opisane w notce dotyczącej nieruchomości inwestycyjnych.

Zdaniem Grupy, wartość bilansową aktywów finansowych, wycenianych zamortyzowanym kosztem, można uznać za rozsądne przybliżenie ich wartości godziwej z uwagi na ich krótkoterminowy charakter (relatywnie szybką zapadalność).

Wartość godziwa zobowiązań finansowych (innych niż instrumenty pochodne) jest szacowana na podstawie bieżącej wartości przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu zapłaty kwoty głównej zobowiązania oraz odsetek (i innych płatności wynikających z umów) zdyskontowanych rynkową stopą procentową.

9.1 Pochodne instrumenty finansowe

Grupa wykorzystuje instrumenty pochodne, by minimalizować ryzyko negatywnej zmiany kursów walut, w których realizowana jest część transakcji sprzedaży i zakupu. Celem takiego działania jest ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych w euro, związanych ze zrealizowaną transakcją bądź wysoce prawdopodobną planowaną transakcją sprzedaży. Biorąc pod uwagę fakt, iż Grupa realizuje corocznie około 60% sprzedaży w euro, takie działanie jest niezbędne dla prawidłowego zarządzania ryzykiem walutowym.

Instrumenty pochodne zostały wyznaczone przez Grupę jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych zgodnie z wymogami MSSF 9. Wszystkie instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, ustalonej na podstawie danych pochodzących z rynku (kursy walut, stopy procentowe).

Na 31 grudnia 2019 roku Grupa posiadała instrumenty zabezpieczające ryzyko walutowe w postaci transakcji terminowych typu forward. Wartość zawartych kontraktów oraz termin ich realizacji w roku 2020 przedstawia poniższa tabela:

Miesiąc	Wartość kontraktów [tys. EUR]	Średni kurs realizacji
styczeń	2 600	4,3776
luty	2 650	4,3859
marzec	3 050	4,3706
kwiecień	2 800	4,3752
maj	3 150	4,3695
czerwiec	2 900	4,3587
lipiec	3 150	4,3720
sierpień	3 200	4,4335
wrzesień	3 150	4,4316
październik	2 500	4,3580
listopad	1 600	4,3896
grudzień	400	4,3514
	31 150	4,3842

9.2 Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne

Wartość kredytów, pożyczek i innych instrumentów dłużnych ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym prezentuje poniższa tabela:

Opis	31.12.2019	31.12.2018
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu:</i>		
Kredyty w rachunku bieżącym	13 414	8 198
Kredyty w rachunku kredytowym	65 976	72 699
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	79 390	80 897
Długoterminowe kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne razem	79 390	80 897

Zobowiązania	31.12.2019	31.12.2018
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu:</i>		
Kredyty w rachunku bieżącym	32 454	18 067
Kredyty w rachunku kredytowym	16 898	35 566
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	49 352	53 633
Krótkoterminowe kredyty, pożyczki, instrumenty dłużne	49 352	53 633

Wszystkie kredyty, pożyczki i inne instrumenty dłużne wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Zmiana stanu kredytów przedstawia się następująco:

Opis	01.01.-31.12.2019
Bilans otwarcia	134 530
Zmiana stanu kredytów w rachunku bieżącym oraz zobowiązań w ramach cash pool	4 854
Zmiana stanu innych kredytów i pożyczek niż kredyty w rachunku bieżącym i zobowiązania w ramach cash pool	-10 642
Zaciągnięcie (+)	29 140
Spłata (-)	-39 649
Wycena bilansowa	-1 221
Nabycie jednostki zależnej	1 088
Bilans zamknięcia	128 742

Informacje dotyczące charakteru i zakresu ryzyka, na które narażona jest Grupa Kapitałowa z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek i innych instrumentów dłużnych prezentuje poniższa tabela.

Stan na dzień 31.12.2019 roku

Wyszczególnienie	Waluta	Wartość bilansowa w walucie	Wartość bilansowa w tys. PLN	Część krótkoterminowa	Część długoterminowa
Kredyt w rachunku kredytowym inwestycyjny	EUR	200	852	852	0
Kredyt na finansowanie działalności bieżącej	EUR	541	2 302	2 302	0
Kredyt na finansowanie działalności bieżącej	EUR	1 300	5 536	5 536	0
Kredyt w rachunku bieżącym na finansowanie działalności bieżącej	EUR	74	316	316	0
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	734	3 126	1 442	1 684
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	4 212	17 932	3 322	14 610
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	661	2 811	1 022	1 789
Kredyt inwestycyjny	EUR	1 889	8 047	2 475	5 572
Kredyt inwestycyjny	EUR	2 197	9 356	811	8 546
Kredyt obrotowy	EUR	6 010	25 357	3 425	21 932
Kredyt w rachunku bieżącym (wieloproduktowy)	PLN/EUR	0	472	472	0
Kredyt inwestycyjny	EUR	2 942	12 530	2 949	9 581
Kredyt obrotowy	EUR	3 758	16 004	2 590	13 414
Kredyt w rachunku kredytowym	PLN/EUR	458	1 370	1 370	0
Kredyt inwestycyjny	PLN	0	2 263	0	2 263
Kredyt w rachunku bieżącym	PLN	0	1 278	1 278	0
Kredyt w linii Cash Pool	PLN	0	19 190	19 190	0
			128 742	49 352	79 390

Stan na dzień 31.12.2018 roku

Wyszczególnienie	Waluta	Wartość bilansowa w walucie	Wartość bilansowa w tys. PLN	Część krótkoterminowa	Część długoterminowa
Kredyt w rachunku kredytowym inwestycyjny	EUR	418	1 798	938	860
Kredyt na finansowanie działalności bieżącej	EUR	1 722	7 404	7 404	0
Kredyt na finansowanie działalności bieżącej	EUR	2 200	9 460	3 870	5 590
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	51	217	217	0
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	72	309	309	0
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	734	3 156	0	3 156
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	3 658	15 729	0	15 729
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	900	3 871	1 032	2 839
Kredyt inwestycyjny	EUR	2 470	10 620	2 498	8 122
Kredyt inwestycyjny	EUR	526	2 261	74	2 187
Kredyt obrotowy	EUR	6 794	29 251	3 580	25 671
Kredyt w rachunku bieżącym (wieloproduktowy)	PLN/EUR	0	0	0	0
Kredyt inwestycyjny na refinansowanie kredytów udzielonych przez inny bank	EUR	363	1 562	408	1 154
Kredyt w rachunku kredytowym	EUR	2 062	8 866	2 580	6 286
Kredyt obrotowy	EUR	2 057	8 843	645	8 198
Kredyt w rachunku kredytowym	PLN/EUR	672	2 211	1 106	1 105
Kredyt na finansowanie działalności bieżącej	EUR	1 153	4 940	4 940	0
Kredyt inwestycyjny	EUR	1 385	5 965	5 965	0
Kredyt w linii Cash Pool	PLN	0	18 067	18 067	0
			134 530	53 633	80 897

Wszystkie kredyty i pożyczki zostały udzielone na warunkach rynkowych (stopa WIBOR dla kredytów w PLN lub EURIBOR dla kredytów w EUR, powiększone o marżę banku). Wykaz zabezpieczeń spłaty zobowiązań zamieszczono w nocie 25.

W kwietniu 2019 roku Zetkama R&D Sp. z o.o. zawarła umowę kredytu na finansowanie budowy Laboratorium Zaworów Bezpieczeństwa, z dofinansowaniem w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020. Projekt ten ma na celu utworzenie nowego centrum badawczo-rozwojowego konstrukcji zaworów bezpieczeństwa. Wartość udzielonego kredytu to 5.400 tys. PLN. Termin spłaty kredytu ustalono na 31 grudnia 2025 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: weksle in blanco, cesja wierzytelności oraz gwarancja korporacyjna wystawiona przez Zetkama Sp. z o.o. (jednostka zależna Emitenta).

W czerwcu 2019 roku Zetkama Sp. z o.o. zawarła aneks do umowy wieloproduktowej, w ramach którego bank uruchomił odnawialną linię kredytową z limitem do kwoty 4.400 tys. EUR. Dostępny limit kredytowy maleje w rocznych okresach obowiązywania umowy. Termin spłaty zadłużenia ustalono na 11 lipca 2022 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: weksel własny, zastaw na zapasach oraz cesja polisy ubezpieczeniowej dotycząca zastawionych zapasów.

W sierpniu 2019 roku Śrubena Unia Sp. z o.o. podpisała umowę kredytu na finansowanie działalności bieżącej do kwoty 1.900 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 3 lata, a zabezpieczeniem spłaty kredytu są: weksel in blanco, hipoteka umowna do łącznej kwoty 7.300 tys. EUR oraz cesja praw z polisy ubezpieczeniowej.

W październiku 2019 roku Masterform Sp. z o.o. zawarł aneks do bankowej umowy wieloproduktowej. Na mocy zawartego aneksu miały miejsce:

- konsolidacja dotychczasowych kredytów celowych oraz zaciągnięcie nowego kredytu inwestycyjnego w łącznej kwocie 3.000 tys. EUR; spłata kredytu następować będzie w równych ratach miesięcznych do dnia 28 marca 2024;
- zwiększenie dotychczasowego salda kredytu w rachunku bieżącym z kwoty 1.500 tys. EUR (lub 6.000 tys. PLN) do kwoty 2.000 tys. EUR (lub 8.000 tys. PLN), przy czym limit dostępny jest do dnia 18 października 2021;
- uruchomienie linii gwarancji bankowych do kwoty 2.000 tys. PLN.

Zabezpieczenia dla kredytu ustalono na takich samych składnikach, jak w dotychczas obowiązujących umowach kredytowych (skonsolidowanych w kredyt inwestycyjny): zastaw rejestrowy na zapasach towarów handlowych, zastaw rejestrowy na należnościach z tytułu dostaw i usług, zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach, cesje praw z polis ubezpieczeniowych, hipoteka umowna do kwoty 8.250 tys. EUR, oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 8.250 tys. EUR.

10. Aktywa oraz rezerwa na podatek odroczony

Aktywa oraz rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w następujący sposób wpływa na skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

	01.01. - 31.12.2019	01.01. - 31.12.2018
Saldo na początek okresu:		
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	22 988	25 296
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8 644	4 655
Podatek odroczony per saldo na początek okresu	-14 344	-20 641
Zmiana stanu w okresie wpływająca na:		
Wynik finansowy (+/-)	-735	5 602
Inne całkowite dochody (+/-)	-581	695
Nabycie jednostki zależnej	-367	0

Podatek odroczony per saldo na koniec okresu, w tym:	-16 027	-14 344
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8 755	8 644
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	24 782	22 988

Grupa nie rozpoznała aktywa na odroczony podatek dochodowy w pełnej wysokości ze względu na niepewność co do możliwości realizacji różnic przejściowych dotyczących strat podatkowych. Wartość tych strat podatkowych wyniosła 5.809 tys. PLN. Z uwagi na niepewność projekcji podatkowych, Zarząd Jednostki dominującej zdecydował o nierozpoznaniu aktywa od ulgi podatkowej w kwocie 843 tys. PLN.

Zmiana stanu podatku odroczonego w okresie od 01.01. do 31.12.2019:

Główne tytuły różnic przejściowych (- rezerwa, + aktywo)	Saldo na początek okresu	Wynik finansowy	Inne dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Saldo na koniec okresu
Wartości niematerialne	-2 276	118	0	-66	-2 224
Rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa z tytułu prawa do użytkowania	-26 007	-908	0	-429	-27 344
Rezerwy na świadczenia pracownicze	3 911	159	-6		4 064
Ulga z tytułu wydatków inwestycyjnych w SSE	4 802	-507	0	0	4 295
Należności z tytułu dostaw i usług	382	979	0	0	1 361
Zapasy	563	180	0	39	782
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	1 071	-105	-162	0	804
Pochodne aktywa finansowe	-47	0	-453	0	-500
Pozostałe	3 257	-651	40	89	2 735
Razem	-14 344	-735	-581	-367	-16 027

11. Zapasy

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej ujęte są następujące pozycje zapasów:

	31.12.2019	31.12.2018
Materiały	38 134	41 095
Wyroby gotowe	38 074	38 680
Półprodukty i produkcja w toku	28 910	28 692
Towary	4 727	7 190
Wartość bilansowa zapasów razem	109 845	115 657

Zmiany odpisów aktualizujących wartość zapasów przedstawia poniższa tabela:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Stan na początek okresu	3 631	2 509
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	1 601	2 953
Odpisy odwrócone w okresie (-)	-698	-1 301
Odpisy wykorzystane (-)	-302	-530
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	1 200	0
Stan na koniec okresu	5 432	3 631

Zdaniem Zarządu Spółki dominującej, zapasy nie objęte odpisami aktualizującymi nie utraciły swojej przydatności gospodarczej i możliwe jest ich wykorzystanie w toku normalnej działalności operacyjnej.

12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności krótkoterminowe przedstawiają się następująco:

	31.12.2019	31.12.2018
Należności handlowe	97 062	116 490
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych	-8 375	-8 297
Należności handlowe netto	88 687	108 193
Inne należności	409	192
Należności ze sprzedaży aktywów trwałych	23	33
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności finansowych	-23	0
Pozostałe należności finansowe netto	409	225
Należności z tytułu podatków i innych świadczeń	10 945	9 159
Przedpłaty i zaliczki	2 077	3 914
Pozostałe należności niefinansowe	33	646
Odpisy aktualizujące wartość należności niefinansowych	-200	-514
Należności niefinansowe	12 855	13 205
Należności handlowe oraz pozostałe razem	101 951	121 623

Grupa Kapitałowa dokonała oceny należności ze względu na utratę ich wartości zgodnie ze stosowaną polityką rachunkowości. Odpisy aktualizujące wartość należności finansowych oraz niefinansowych obciążają pozostałe koszty operacyjne. Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności przedstawiają się następująco:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Stan na początek okresu	8 811	7 984
Odpisy rozwiązane ujęte jako przychód w okresie (-)	-147	-481
Odpisy wykorzystane (-)	-760	-385
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	694	3 434
Inne zmiany - utrata kontroli nad spółką zależną	0	-1 741
Stan na koniec okresu	8 598	8 811

Struktura przeterminowania należności przedstawia się następująco003A

Stan na dzień 31.12.2019 roku

	Bieżące	Zaległe	Razem
Należności handlowe	71 792	25 270	97 062
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych	0	-8 375	-8 375
Należności handlowe netto	71 792	16 895	88 687
Pozostałe należności	13 464	23	13 487
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności	-200	-23	-223
Pozostałe należności netto	13 264	0	13 264
Należności razem	85 056	16 895	101 951

Stan na dzień 31.12.2018 roku

	Bieżące	Zaległe	Razem
Należności handlowe	89 386	27 104	116 490
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych	-10	-8 287	-8 297
Należności handlowe netto	89 376	18 817	108 193
Pozostałe należności	13 423	521	13 944
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności	0	-514	-514
Pozostałe należności netto	13 423	7	13 430
Należności razem	102 799	18 824	121 623

Dalsza analiza ryzyka kredytowego należności, w tym analiza wieku należności zaległych nie objętych odpisem aktualizującym, została przedstawiona w nocie 29 Ryzyko dotyczące instrumentów finansowych.

13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bankowe w PLN	5 610	1 195
Rachunki bankowe walutowe	14 799	14 073
Gotówka w kasie	94	70
Depozyty krótkoterminowe	17 350	21 784
Pozostałe środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	361	249
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	38 214	37 371

Grupa Kapitałowa dla celów sporządzenia skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych klasyfikuje środki pieniężne w sposób przyjęty do prezentacji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

14. Kapitał własny

14.1 Kapitał podstawowy

Na dzień 31 grudnia 2019 kapitał podstawowy Spółki dominującej wynosił 1.335 tys. PLN i dzielił się na 6.676.854 akcji o wartości nominalnej 0,20 PLN każda.

seria	liczba akcji	wartość nominalna 1 akcji [PLN]	kapitał akcyjny [PLN]
A	2 101 750	0,20	420 350,00
B	952 400	0,20	190 480,00
C	850 000	0,20	170 000,00
D	560 000	0,20	112 000,00
E	440 000	0,20	88 000,00
F	1 772 704	0,20	354 540,80
	6 676 854		1 335 370,80

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone. Wszystkie akcje w równym stopniu uczestniczą w podziale dywidendy oraz każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

W roku 2019 ani w roku 2018, nie miały miejsca zmiany kapitału zakładowego Spółki dominującej.

Na dzień bilansowy akcje Spółki dominującej nie pozostawały w jej posiadaniu jako akcje własne, ani też w posiadaniu jednostek zależnych ani stowarzyszonych.

14.2 Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

W 2019 roku kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej nie uległ zmianie w stosunku do stanu na 31 grudnia 2018 roku.

14.3 Pozostałe kapitały

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2019 roku

	Przeszacowanie rzeczowych aktywów trwałych	Instrumenty zabezpieczające przepływy pien.	Zyski straty aktuarialne	Inne całkowite dochody razem	Kapitał z wyceny programów płatności akcjami	Pozostałe kapitały razem
Saldo na początek okresu	1 586	-938	-989	-341	-400	-741
Inne całkowite dochody brutto	1	3 109	7	3 117	0	3 117
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów (-)	0	-499	-6	-505	0	-505
Udział mniejszości	0	-46	0	-46	0	-46
Saldo na koniec okresu	1 587	1 626	-988	2 225	-400	1 825

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2018 roku

	Przeszacowanie rzeczowych aktywów trwałych	Instrumenty zabezpieczające przepływy pien.	Zyski straty aktuarialne	Inne całkowite dochody razem	Kapitał z wyceny programów płatności akcjami	Pozostałe kapitały razem
Saldo na początek okresu	1 586	2 358	-856	3 088	-400	2 688
Inne całkowite dochody brutto	0	-4 153	-165	-4 318	0	-4 318
Podatek dochodowy od innych całkowitych dochodów (-)	0	667	28	695	0	695
Udział mniejszości	0	190	4	194	0	194
Saldo na koniec okresu	1 586	-938	-989	-341	-400	-741

14.4 Udziały niedające kontroli

Prezentowane w kapitale własnym Grupy udziały niedające kontroli odnoszą się do następujących jednostek zależnych:

	31.12.2019	31.12.2018
Jednostka zależna Kuźnia Polska S.A.	5 928	5 702
Jednostka zależna Masterform Sp. z o.o.	0	8 969
Udziały niedające kontroli razem	5 928	14 671

Na 31 grudnia 2019 udziały niedające kontroli występują w spółce Kuźnia Polska S.A., a związane są z rozdrobnionym akcjonariatem.

W okresie objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym wartość udziałów niedających kontroli uległa zmianie z tytułu transakcji wpływających na strukturę Grupy oraz z tytułu rozliczenia całkowitych dochodów w części przypadającej na udziały niedające kontroli.

Stan na początek okresu	14 671
Nabycie pozostałych udziałów Masterform Sp. z o.o.	-9 202
Dywidendy (zadeklarowane i wypłacone)	-699
Udział mniejszości w zysku netto	1 112
Udział mniejszości w innych całkowitych dochodach netto	46
Stan na koniec okresu	5 928

15. Świadczenia pracownicze

15.1 Koszty świadczeń pracowniczych

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Koszty wynagrodzeń	122 951	123 466
Koszty ubezpieczeń społecznych	23 152	22 912
Koszty przyszłych świadczeń (rezerwy na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne)	2 196	2 524
Koszty świadczeń pracowniczych razem	148 299	148 902

15.2 Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych

Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują:

Stan na dzień 31.12.2019 roku

Zobowiązania i rezerwy	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	5 638	0	5 638
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	5 089	0	5 089
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	2 556	0	2 556
Rezerwy na nagrody jubileuszowe	1 609	7 395	9 004
Rezerwy na odprawy emerytalne	865	4 284	5 149
Rezerwy na pozostałe świadczenia	4 408	274	4 682
Razem świadczenia pracownicze	20 165	11 953	32 118

Stan na dzień 31.12.2018 roku

Zobowiązania i rezerwy	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	4 915	0	4 915
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	6 222	0	6 222
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	2 894	0	2 894
Rezerwy na nagrody jubileuszowe	1 263	6 997	8 260
Rezerwy na odprawy emerytalne	847	4 124	4 971
Rezerwy na pozostałe świadczenia	4 328	133	4 461
Razem świadczenia pracownicze	20 469	11 254	31 723

Zmiany rezerw aktuarialnych w okresie od 01.01. do 31.12.2019 roku

Rezerwy na świadczenia pracownicze	nagrody jubileuszowe	odprawy emerytalne	Razem
Stan rezerw na początek okresu	8 260	4 971	13 231
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	0	119	119
Zmiany ujęte w sprawozdaniu z dochodów			
Koszty bieżącego zatrudnienia	1 036	313	1 349
Koszty odsetek	229	146	375
Wyłacone świadczenia (-)	-1 340	-496	-1 836
Skutki rozliczenia świadczeń	0	0	0
Koszty przeszłego zatrudnienia	862	-58	804
Zmiany ujęte w innych całkowitych dochodach:			0
Zyski (-) lub straty (+) aktuarialne	-43	154	111
związane ze zmianami założeń demograficznych	-421	-30	-451
związane ze zmianami założeń finansowych	551	411	962
związane z doświadczeniem	-173	-227	-400
Wartość bieżąca rezerw na koniec okresu	9 004	5 149	14 153

Założenia aktuarialne

Założenia odnośnie śmiertelności oraz zachorowalności oparto na publikacjach GUS i ZUS (tablice śmiertelności PTTŻ 2018, publikacje ZUS na temat orzeczeń lekarskich i przyznanych świadczeniach rentowych). Wskaźnik rotacji pracowników wyliczono opierając się na danych otrzymanych od pracodawcy, przy czym przyjęte wskaźniki zależą od wieku i płci pracownika.

Zgodnie z zaleceniem MSR 19 wysokość stopy dyskontowej należy określić bazując na stopie zwrotu z obligacji korporacyjnych wysokiej jakości lub z obligacji Skarbu Państwa, o stałym oprocentowaniu i terminie wykupu zbliżonym do średniego terminu wymagalności zobowiązań. Biorąc pod uwagę powyższy fakt przyjęto stopę dyskontową na poziomie 2,0% (2018: 3,0%). Uwzględniono przyszły wzrost płac, przy czym przyjęto długookresową średnią wzrostu płac na poziomie 2,5% (2018: 2,5%), przy średniej inflacji 2,5% (2018: 2,5%).

Zmiany założeń w porównaniu do roku poprzedniego: aktualizacja tablicy śmiertelności oraz zmiana stopy dyskonta.

Zasady obliczeń

Wartość bieżącą zobowiązania liczy się stosując metodę Prognozowanych Uprawnień Jednostkowych, przy użyciu zdyskontowanych przepływów finansowych. W ramach tej metody przyporządkowuje się wartość świadczenia do odpowiedniego okresu zatrudnienia tj. każde świadczenie (nagroda jubileuszowa, odprawa emerytalna, odprawa rentowa) przyporządkowane jest do okresu od daty rozpoczęcia zatrudnienia w zakładzie pracy do daty hipotetycznego nabycia prawa do tego świadczenia. W tym celu oblicza się na każdy miesiąc symulacji prawdopodobieństwo rozwiązania stosunku pracy bez prawa do odprawy oraz prawdopodobieństwa zgonu i przejścia na emeryturę lub rentę inwalidzką. Prawdopodobieństwa obliczane są w oparciu o wyżej wymienione założenia aktuarialne. W wyliczeniach przyjęto również, że w przypadku osiągnięcia wieku emerytalnego, pracownik otrzymuje odprawę emerytalną i przestaje pracować (nie pobiera dalej nagród jubileuszowych).

Końcowa wartość rezerwy dla danego pracownika jest sumą zdyskontowanych świadczeń (uwzględniających prawdopodobieństwo wypłaty świadczenia) pomnożonych przez współczynniki będące ilorzem stażu pracy w momencie obliczania wartości rezerwy oraz stażu pracy w momencie uzyskania prawa do danego świadczenia.

Końcowa wartość rezerwy dla zakładu pracy jest sumą wartości rezerw policzonych dla poszczególnych pracowników. Wyniki obliczeń nie obejmują narzutów na wynagrodzenia obciążających zakład pracy i nie wliczonych do wynagrodzenia pracownika będącego podstawą do przeprowadzonych wyliczeń.

Kwotę rezerwy podzielono na część krótkoterminową i długoterminową. Jako rezerwę krótkoterminową przyjmuje się rezerwę na świadczenia, których data wymagalności, wynikająca z przyjętych założeń (np. odnośnie wieku emerytalnego lub prawdopodobieństwa przejścia na rentę) lub uzyskanych informacji (np. o datach wypłaty nagród jubileuszowych), przypada w ciągu 12 miesięcy od daty bilansowej. Jako rezerwę długoterminową przyjmuje się rezerwę na świadczenia, których data wymagalności przypada po upływie 12 miesięcy od daty bilansowej.

Wymagalność zobowiązań z tytułu przyszłych wypłat nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych i rentowych w ujęciu kwotowym i procentowym na 31 grudnia 2019 przedstawia się następująco:

Rok	Nagrody jubileuszowe	Nagrody jubileuszowe %	Odprawy emerytalne i rentowe	Odprawy emerytalne i rentowe %
1 rok	1 641	18,23%	859	16,68%
2 rok	999	11,10%	469	9,11%
3 rok	769	8,54%	274	5,32%
4 rok	568	6,31%	344	6,68%
5 rok	623	6,92%	281	5,46%
6 rok	586	6,51%	190	3,69%
7 rok	520	5,78%	249	4,84%
8 rok	437	4,85%	240	4,66%
9 rok	326	3,62%	165	3,20%
10 rok	386	4,29%	154	2,99%
następne	2 149	23,87%	1 924	37,37%
Razem	9 004	100,00%	5 149	100,00%

Spodziewane płatności z tytułu przyszłych wypłat nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych i rentowych w Grupie na 31 grudnia 2019 w ujęciu kwotowym i procentowym przedstawia się następująco:

Spodziewane płatności świadczeń	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalne i rentowe	Razem
1 rok	1 750	886	2 636
2 rok	1 173	514	1 687
3 rok	1 006	329	1 335
4 rok	840	431	1 271
5 rok	982	372	1 354
Następne 5 lat	4 472	1 626	6 098

Analiza wrażliwości na założenia aktuarialne (dane w tys. PLN)

Badanie wrażliwości	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalne i rentowe	Razem
Zobowiązanie wyliczone	9 004	5 149	14 153
Zobowiązanie wyliczone dla stopy dyskonta +0,5%	8 753	4 937	13 690
Zobowiązanie wyliczone dla stopy dyskonta -0,5%	9 340	5 377	14 717
Zobowiązanie dla stopy wzrostu płac +0,5%	9 316	5 374	14 690
Zobowiązanie dla stopy wzrostu płac -0,5%	8 773	4 939	13 712
Zobowiązanie dla wskaźników rotacji powiększonych o 10%	8 735	4 964	13 699
Zobowiązanie dla wskaźników rotacji pomniejszonych o 10%	9 319	5 308	14 627

16. Pozostałe rezerwy

Wartość rezerw ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz ich zmiany w poszczególnych okresach przedstawiały się następująco:

Stan na dzień 31.12.2019 roku

Rezerwy	krótkoterminowe	długoterminowe
Rezerwy na sprawy sądowe	45	0
Inne rezerwy	403	17
Pozostałe rezerwy razem	448	17

Stan na dzień 31.12.2018 roku

Rezerwy	krótkoterminowe
Rezerwy na sprawy sądowe	42
Inne rezerwy	1 027
Pozostałe rezerwy razem	1 069

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2019 roku

Rezerwy	Sprawy sądowe	Inne	Razem
Stan na początek okresu	42	1 027	1 069
Zwiększenie rezerw ujęte jako koszt w okresie	3	1 113	1 116
Rozwiązanie rezerw ujęte jako przychód w okresie (-)	0	-94	-94
Wykorzystanie rezerw (-)	0	-1 703	-1 703
Zwiększenie przez połączenie jednostek gospodarczych	0	60	60
Stan na koniec okresu	45	403	448

Zmiany w okresie od 01.01. do 31.12.2018 roku

Rezerwy	Sprawy sądowe	Straty z umów budowlanych	Inne	Razem
Stan na początek okresu	0	150	1 181	1 331
Zwiększenie rezerw ujęte jako koszt w okresie	42	0	1 078	1 120
Wykorzystanie rezerw (-)	0	-150	-1 232	-1 382
Stan na koniec okresu	42	0	1 027	1 069

17. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług przedstawiają się następująco:

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania finansowe:		
Zobowiązania handlowe	63 630	76 492
Zobowiązania z tytułu zakupu aktywów trwałych	8 642	2 641
Inne zobowiązania finansowe	285	30
Zobowiązania finansowe	72 557	79 163
Zobowiązania niefinansowe:		
Zobowiązania z tytułu podatków i innych świadczeń	2 986	2 339
Przedpłaty i zaliczki otrzymane na dostawy	686	1 352
Inne zobowiązania niefinansowe	1 096	948
Zobowiązania niefinansowe	4 768	4 639
Zobowiązania handlowe i pozostałe operacyjne	77 325	83 802

18. Rozliczenia międzyokresowe

Stan na dzień 31.12.2019 roku

Rozliczenia międzyokresowe	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
Aktywa - rozliczenia międzyokresowe:			
Inne koszty opłacone z góry	2 421	0	2 421
Aktywa - rozliczenia międzyokresowe razem	2 421	0	2 421

Pasywa - rozliczenia międzyokresowe:			
Dotacje otrzymane	2 594	2 988	5 582
Przychody przyszłych okresów	84	454	538
Inne rozliczenia	579	0	579
Pasywa - rozliczenia międzyokresowe razem	3 257	3 442	6 699

Stan na dzień 31.12.2018 roku

Rozliczenia międzyokresowe	krótkoterminowe	długoterminowe	Razem
Aktywa - rozliczenia międzyokresowe:			
Inne koszty opłacone z góry	2 685	0	2 685
Aktywa - rozliczenia międzyokresowe razem	2 685	0	2 685
Pasywa - rozliczenia międzyokresowe:			
Dotacje otrzymane	2 845	2 368	5 213
Przychody przyszłych okresów	184	533	717
Inne rozliczenia	478	5	483
Pasywa - rozliczenia międzyokresowe razem	3 507	2 906	6 413

Spółki Grupy Kapitałowej – Zetkama Sp. z o.o. oraz Zetkama R&D Sp. z o.o. – pozyskały dotacje na budowę laboratorium, w którym przeprowadzane będą m. in. badania szczelności zaworów produkowanych przez Grupę. Wartość przyznanej dotacji wynosi 1,7mln PLN. Po zakończeniu budowy centrum planowane jest przeprowadzenie prac badawczych oraz rozwojowych, przede wszystkim w obszarze zaworów bezpieczeństwa, które mają na celu rozwój oferty produktowej Grupy. Szacowana wartość nakładów na te prace to 14 mln PLN, z czego 6,4 mln PLN zostanie sfinansowane z przyznanej dotacji, a prace będą realizowane w latach 2020 – 2023.

19.Przychody operacyjne

Przychody Grupy uzyskiwane od klientów zewnętrznych w przekroju obszarów geograficznych przedstawiają się następująco:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Polska	209 374	225 730
Unia Europejska	347 961	393 782
Pozostałe kraje	118 424	83 311
Przychody ze sprzedaży	675 759	702 823

Sprzedaż do żadnego z klientów nie przekroczyła 10% przychodów ze sprzedaży.

Przychody osiągnane przez Grupę ze sprzedaży poszczególnych grup produktów, usług oraz towarów i materiałów:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Produkty		
Elementy złączne	136 872	153 789
Automotive	385 774	365 851
Automatyka przemysłowa	109 567	132 110
Przychody ze sprzedaży produktów	632 213	651 750
Usługi		
Elementy złączne	775	457
Automotive	6 858	5 652
Automatyka przemysłowa	0	6 047
Działalność pozaprodukcyjna	1 401	923
Przychody ze sprzedaży usług	9 034	13 079

Towary i materiały		
Elementy złączne	1 871	2 686
Automotive	14 402	16 783
Automatyka przemysłowa	18 120	18 364
Działalność pozaprodukcyjna	119	161
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	34 512	37 994
Przychody ze sprzedaży	675 759	702 823

20. Koszty operacyjne

20.1 Koszty według rodzaju

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Amortyzacja	31 775	29 251
Świadczenia pracownicze	154 323	155 974
Zużycie materiałów i energii	307 525	338 488
Usługi obce	79 367	92 122
Podatki i opłaty	5 116	5 401
Pozostałe koszty rodzajowe	4 634	4 709
Koszty wg rodzaju razem	582 740	625 945
Zmiana stanu produktów, produkcji w toku (+/-)	4 482	-14 328
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby (-)	-4 953	-5 490
Koszt własny sprzedaży, koszty sprzedaży oraz koszty ogólnego zarządu	582 269	606 127

21. Pozostałe przychody operacyjne oraz pozostałe koszty operacyjne

21.1 Pozostałe przychody operacyjne

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	173	13
Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość należności	147	481
Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość zapasów	698	1 301
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	268	42
Otrzymane kary i odszkodowania	180	431
Dotacje otrzymane	782	831
Przedawnione zobowiązania	476	13
Uzysk złomu	521	599
Odszkodowania z ubezpieczenia	727	364
Pozostałe przychody operacyjne (inne)	1 134	1 580
Pozostałe przychody operacyjne razem	5 106	5 655

21.2 Pozostałe koszty operacyjne

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	698	413
Odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	673	0
Odpisy aktualizujące wartość należności	694	3 434
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	1 601	2 953
Koszty usuwania braków i złomowania	874	1 254
Utworzenie rezerw	539	65
Koszty odszkodowań i likwidacji szkód	419	0
Koszty odpraw pracowniczych	446	0
Kary umowne	3	1 043
Inne koszty	1 914	2 482
Pozostałe koszty operacyjne razem	7 861	11 644

22. Przychody i koszty finansowe

22.1 Przychody finansowe

Opis	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Odsetki od środków pieniężnych	247	272
Pozostałe odsetki	48	254
Dodatnie różnice kursowe	400	2 290
Pozostałe przychody finansowe	40	235
Razem przychody finansowe	735	3 051

22.2 Koszty finansowe

Opis	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Odsetki od kredytów bankowych i pożyczek	1 727	1 907
Odsetki od zobowiązań z tytułu leasingu	762	530
Pozostałe odsetki	207	383
Ujemne różnice kursowe	1 834	482
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość pożyczek	0	50
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość udziałów i akcji	0	4
Pozostałe koszty finansowe	603	419
Razem koszty finansowe	5 133	3 775

23. Podatek dochodowy

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Podatek bieżący:		
Rozliczenie podatku za okres sprawozdawczy	8 848	11 250
Korekty podatku za poprzednie okresy	0	132
Bieżący podatek dochodowy	8 848	11 382
Podatek odroczony:		
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	735	-5 602
Odroczony podatek dochodowy	735	-5 602
Podatek dochodowy razem	9 583	5 780

Uzgodnienie podatku dochodowego obliczonego stawką 19% od wyniku przed opodatkowaniem z podatkiem dochodowym wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat przedstawia się następująco:

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Wynik finansowy brutto	60 120	62 557
Podatek dochodowy wg stawki krajowej Spółki dominującej (19%)	11 423	11 886
Uzgodnienie podatku dochodowego z tytułu:		
Wyniku z działalności w SSE (-)	-1 738	-3 994
Przychodów nie podlegających opodatkowaniu (-)	-1 444	-2 356
Kosztów trwale niestanowiących kosztów uzyskania przychodów (+)	1 657	1 681
Nieujętego aktywa na podatek odroczony od strat podatkowych (+)	79	366
Koszty podatkowe	0	175
Odliczenia	-394	-1 978
Obciążenie wyniku podatkiem dochodowym	9 583	5 780
Efektywna stawka podatku [%]	16	9

Relatywnie niska efektywna stawka podatku wynika z faktu funkcjonowania MCS Sp. z o.o. w specjalnej strefie ekonomicznej.

24. Zysk na akcję i wypłacone dywidendy

24.1 Zysk na akcję

Zysk na akcję liczony jest według formuły zysk netto przypadający akcjonariuszom podmiotu dominującego podzielony przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w danym okresie.

Przy wyliczeniu zarówno podstawowego jak i rozwodnionego zysku (straty) na akcję Grupa stosuje w liczniku kwotę zysku (straty) netto przypadającego akcjonariuszom podmiotu dominującego.

Kalkulację podstawowego oraz rozwodnionego zysku (straty) na akcję wraz z uzgodnieniem średniej ważonej rozwodnionej liczby akcji przedstawiono poniżej.

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
<i>Liczba akcji stosowana jako mianownik wzoru</i>		
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (szt.)	6 676 854	6 676 854
Rozwadniający wpływ opcji zamiennych na akcje	0	0
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych (szt.)	6 676 854	6 676 854
<i>Działalność kontynuowana</i>		
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej (tys. PLN)	49 425	54 673
Podstawowy zysk na akcję z działalności kontynuowanej (PLN)	7,40	8,19
Rozwodniony zysk na akcję z działalności kontynuowanej (PLN)	7,40	8,19
<i>Działalność zaniechana</i>		
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	0	0
Podstawowy zysk na akcję z działalności zaniechanej	0	0
Rozwodniony zysk na akcję z działalności zaniechanej	0	0
<i>Działalność kontynuowana i zaniechana</i>		
Zysk netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej (tys. PLN)	49 425	54 673
Podstawowy zysk na akcję (PLN)	7,40	8,19
Rozwodniony zysk na akcję (PLN)	7,40	8,19

24.2 Dywidendy

W dniu 5 czerwca 2019 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki dominującej podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy w łącznej kwocie 30.046 tys. PLN (po 4,50 PLN na jedną akcję). Dzień dywidendy został ustalony na 3 lipca 2019 roku, natomiast wypłata dywidendy nastąpiła 31 lipca 2019 roku.

W dniu 19 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy w łącznej kwocie 60.092 tys. PLN (po 9,00 PLN na jedną akcję). Jej źródłem były: zysk za rok 2017 oraz zyski z lat ubiegłych. Dzień dywidendy został ustalony na 23 lipca 2018 roku, natomiast wypłata dywidendy nastąpiła 6 sierpnia 2018 roku.

25. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań

Zaciągnięte przez Grupę Kapitałową zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczek, innych instrumentów dłużnych oraz z tytułu leasingu finansowego objęte są różnego rodzaju zabezpieczeniami. Do najpowszechniejszych oraz najistotniejszych zabezpieczeń spłaty należą (według stanu na dzień bilansowy):

	31.12.2019	31.12.2018
Hipoteka na nieruchomości	80 151	111 513
Rzeczowe aktywa trwałe, w tym w leasingu	78 714	91 787
Zapasy	41 204	16 654
Należności z tytułu dostaw i usług i inne	4 961	3 986
Środki pieniężne	1 430	1 686
Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie razem	206 460	225 626

Poza wykazanymi powyżej, zabezpieczenie zobowiązań Grupy stanowią:

- weksle własne (in blanco),
- cesje należności handlowych,
- cesje praw z polis ubezpieczenia,
- pełnomocnictwa do dysponowania obecnymi i przyszłymi wpływami na rachunkach bankowych,
- poręczenie spłaty kredytu (dla spółki z Grupy Kapitałowej),
- oświadczenia o poddaniu się egzekucji.

Umowy kredytowe nakładają na Grupę Kapitałową dodatkowe wymogi, jakie muszą być spełnione przez okres kredytowania - zapewnienie utrzymania określonych wskaźników finansowych:

- zadłużenie netto/EBITDA na poziomie nie wyższym niż 3,5,
- wskaźnik kapitałowy – stosunek kapitałów własnych do sumy bilansowej na poziomie nie niższym niż 40%,
- wskaźnik obsługi zadłużenia (DSCR) w niektórych spółkach Grupy na poziomie 1.0/1.1/1.2.

Powyższe wskaźniki finansowe, zarówno w 2019 roku, jak i w 2018 roku, zostały spełnione.

26. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Podmioty powiązane z Grupą Kapitałową obejmują kluczowy personel kierowniczy, jednostki stowarzyszone, jednostki zależne wyłączone z obowiązku konsolidacji oraz pozostałe podmioty powiązane, do których Grupa zalicza podmioty kontrolowane przez większościowego właściciela Spółki dominującej. Nierozliczone salda należności oraz zobowiązań zazwyczaj regulowane są w środkach pieniężnych.

26.1 Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym

Wynagrodzenie kluczowego personelu jednostki dominującej wskazano poniżej:

Wynagrodzenia	01.01. - 31.12.2019	01.01. - 31.12.2018
Zarząd	1 937	1 961
Rada Nadzorcza	934	882

W wynagrodzeniu Zarządu została ujęta kwota 142 tys. PLN stanowiąca rezerwę na premię, która zostanie wypłacona po spełnieniu warunków pięcioletniego planu motywacyjnego. Zakumulowana wartość rezerwy na premię wynosi 300 tys. PLN.

W okresach objętych sprawozdaniem nie wystąpiły inne istotne transakcje z kluczowym personelem niż wynikające ze świadczeń pracowniczych.

26.2 Transakcje z jednostkami stowarzyszonymi, niekonsolidowanymi jednostkami zależnymi oraz pozostałymi podmiotami powiązаныmi

Poniżej przedstawiono wartość transakcji w okresie oraz sald na koniec okresu przeprowadzonych przez Spółki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym z pozostałymi podmiotami powiązаныmi.

Transakcje:	01.01.-31.12.2019		01.01.-31.12.2018	
	Sprzedaż	Zakup	Sprzedaż	Zakup
Jednostka dominująca	61	0	0	0
Pozostałe podmioty powiązаныne	0	3 271	0	1 022
Razem	61	3 271	0	1 022

Transakcje z pozostałymi podmiotami powiązаныmi zostały zawarte z podmiotami powiązаныmi z niektórymi Członkami Rady Nadzorczej. Transakcje te dotyczyły wynajmu powierzchni biurowej (306 tys. PLN w 2019 roku, 302 tys. PLN w 2018 roku) oraz świadczenia usług doradztwa strategicznego oraz wsparcia przy potencjalnych akwizycjach (240 tys. PLN w 2019 roku, 720 tys. PLN w 2018 roku).

Poza wyżej opisanymi transakcjami, w dniu 29 października 2019 roku Zetkama Sp. z o.o. nabyła pakiet 100% akcji spółki Fabryka Armatur Głuchołazy S.A. od podmiotu powiązanego z właścicielami jednostki dominującej względem Mangata Holding. Po objęciu kontroli przez Zetkama, Fabryka Armatur Głuchołazy spłaciła pożyczkę w kwocie 520 tys. PLN udzieloną przez podmiot powiązаны z poprzednim właścicielem.

Salda rozrachunków:	31.12.2019		31.12.2018	
	Należności handlowe	Zobowiązania handlowe	Należności handlowe	Zobowiązania handlowe
Jednostka dominująca	0	0	0	0
Pozostałe podmioty powiązаныne	0	0	0	74
Razem	0	0	0	74

27. Nabycie akcji Fabryki Armatur Głuchołazy S.A.

W dniu 29 października 2019 roku jednostka zależna Emitenta – Zetkama Sp. z o.o. nabyła 100% akcji w kapitale zakładowym spółki Fabryka Armatur Głuchołazy S.A. z siedzibą w Głuchołazach. W wyniku transakcji Zetkama Sp. z o.o. objęła wszystkie 789.738 akcji spółki Fabryka Armatur Głuchołazy S.A. o wartości nominalnej 3,40 PLN każda, za kwotę 2.724.596,10 PLN.

Fabryka Armatur Głuchołazy specjalizuje się w projektowaniu, produkowaniu oraz dystrybucji armatury stalowej i staliwnej. W swojej ofercie spółka posiada szeroki asortyment wyrobów własnych, które są zróżnicowane pod względem przeznaczenia i funkcjonalności. Stałymi odbiorcami są elektrociepłownie, elektrownie konwencjonalne, rafinerie, stocznie oraz spółki z branży chemicznej.

Nabycie akcji Fabryki Armatur Głuchołazy S.A. ma na celu wzmocnienie oferty produktowej Grupy Kapitałowej Mangata Holding, w szczególności w segmencie armatury i automatyki przemysłowej (obszar zaworów wysokociśnieniowych). Portfolio wyrobów pozwoli na uzupełnienie oferty sprzedażowej Grupy o produkty niszowe, których dotychczas nie było w jej ofercie. Inwestycja w ten podmiot ma także na celu zwiększenie mocy

wytwórczych oraz efektywności produkcji poprzez reorganizację procesów produkcyjnych oraz inwestycje w nowy majątek produkcyjny.

Akcje spółki przejmowanej zostały w całości opłacone gotówką. Umowa nabycia akcji nie przewiduje innych składników ceny nabycia (w tym płatności warunkowych) niż zapłata ceny sprzedaży akcji.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa nie zakończyła wyceny przyjętych możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań do wartości godziwej, w związku z czym wartość tych składników majątku została ustalona prowizorycznie.

Główne składniki aktywów oraz zobowiązań spółki Fabryka Armatur Głuchołazy S.A. na dzień objęcia kontroli prezentują się następująco (dane w tys. PLN):

AKTYWA	29.10.2019
Wartości niematerialne	395
Rzeczowe aktywa trwałe	4 262
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	575
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	127
Aktywa trwałe razem	5 359
Zapasy	2 010
Należności handlowe oraz pozostałe należności	1 371
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	37
Aktywa obrotowe razem	3 418
AKTYWA RAZEM	8 777

PASYWA	29.10.2019
Zobowiązania z tytułu leasingu	187
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	554
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	96
Pozostałe rezerwy długoterminowe	17
Zobowiązania długoterminowe razem	854
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	2 396
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	1 609
Zobowiązania z tytułu leasingu	121
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	1 004
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	43
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	25
Zobowiązania krótkoterminowe razem	5 198
Zobowiązania razem	6 052

Wartość firmy (ustalona prowizorycznie) powstała w wyniku objęcia kontroli nad Fabryką Armatur Głuchołazy S.A. (dane w tys. PLN):

Cena nabycia	2 725
Ustalona prowizorycznie wartość przyjętych aktywów netto	2 725
Wartość firmy	0

Wydatki netto na nabycie jednostki zależnej ujęte w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych (w tys. PLN):

Zapłata przekazana w środkach pieniężnych	-2 725
Środki pieniężne przejęte wraz z jednostką zależną	37
Przejęte kredyty w rachunku bieżącym	- 1 088
Wydatki netto na nabycie jednostki zależnej	-3 776

W okresie od 1 listopada do 31 grudnia 2019 roku przejęta jednostka przyniosła Grupie przychody w wysokości 1.561 tys. PLN oraz stratę netto w wysokości 419 tys. PLN.

Gdyby przejęcie nastąpiło na początku bieżącego okresu sprawozdawczego, tj. na 1 stycznia 2019, skonsolidowane przychody ze sprzedaży Grupy Kapitałowej za 2019 rok wyniosłyby 686.259 tys. PLN, a skonsolidowany zysk netto wyniosłyby 49.657 tys. PLN (z uwzględnieniem wpływu przeszacowania aktywów do wartości godziwej).

28. Sprawy sądowe

Opis istotnych spraw sądowych w Spółkach Grupy:

Śrubena Unia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

W dniu 5 czerwca 2018 roku spółka wniosła pozew przeciwko Trade-Port sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach o zapłatę kwot: 1.219 tys. PLN oraz 1.430 tys. PLN wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. W dniu 21 czerwca 2018 roku Sąd Okręgowy w Katowicach wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym. Nakaz zapłaty nie jest prawomocny, dłużnik złożył zarzuty. Cała kwota zasądzona nakazem zapłaty została zabezpieczona przez Komornika, pieniądze znajdują się w depozycie. W dniu 21 czerwca 2018 roku Trade Port Sp. z o.o. złożył wniosek o ogłoszenie upadłości obejmującą likwidację majątku, natomiast w dniu 25 lipca 2018 roku złożył wniosek o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego. W dniu 16 października 2018 roku Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach ogłosił upadłość Trade Port Sp. z o.o., pomimo złożenia wniosku o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego, a postępowania o zapłatę zostały zawieszono z urzędu, do czasu zakończenia sprawy upadłościowej. Zawieszenie sprawy z uwagi na postępowanie upadłościowe sprawia, że nie jesteśmy w stanie określić prawdopodobieństwa zaspokojenia roszczenia Śrubena Unia Sp. z o.o.

Ponadto Śrubena Unia Sp. z o.o. w postępowaniach sądowych, egzekucyjnych i upadłościowych dochodzi swoich należności w łącznej kwocie 4.877 tys. PLN. Emitent informował o prowadzeniu tych spraw we wcześniejszych raportach okresowych, na chwilę obecną w żadnej z nich nie wyegzekwowano istotnych kwot.

Zetkama spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

W dniu 17 stycznia 2018 roku spółka wniosła do Sądu Okręgowego w Legnicy VI Wydziału Gospodarczego pozew przeciwko TDZ POWER SE z siedzibą w Brnie, Czechy, o zapłatę 111 tys. EUR. Spółka dochodzi zwrotu zaliczki uiszczonoj na poczet dostawy przez pozwanego maszyny, w związku z niezrealizowaniem przez pozwanego dostawy. Spółka oczekuje na uprawomocnienie się europejskiego nakazu zapłaty.

Zetkama Nieruchomości spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

W dniu 6 czerwca 2019 roku spółka otrzymała pozew o ustalenie, stosownie do art. 189 kpc, że Polskiemu Związkowi Działkowców oraz działkowcom przysługuje własność infrastruktury ogrodowej oraz nakładów o wartości 1.010 tys. PLN na działki zlokalizowane na nieruchomości w Sosnowcu oddanej spółce w użytkowanie wieczyste, a na której posadowione są rodzinne ogrody działkowe. Spółka wniosła o oddalenie powództwa z uwagi na brak interesu prawnego po stronie powoda, brak legitymacji czynnej po stronie powoda oraz brak legitymacji biernej po stronie spółki. W dniu 8 sierpnia 2019 roku Sąd Okręgowy w Katowicach wydał wyrok, w którym oddalił powództwo Polskiego Związku Działkowców w całości. Polski Związek Działkowców złożył apelację odnośnie odmowy stwierdzenia przez Sąd I instancji własności infrastruktury ogrodowej o wartości 410 tys. PLN. Sprawa jest w toku.

Pozostałe Spółki z Grupy nie są stronami w istotnych postępowaniach sądowych lub egzekucyjnych.

29. Ryzyko dotyczące instrumentów finansowych

Ryzyko dotyczące instrumentów finansowych

Grupa Kapitałowa narażona jest na wiele ryzyk związanych z instrumentami finansowymi. Ryzykami, na które narażona jest Grupa są:

- ryzyko rynkowe obejmujące ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko kredytowe oraz
- ryzyko płynności.

Zarządzanie ryzykiem finansowym Grupy koordynowane jest przez Spółkę dominującą, w bliskiej współpracy z Zarządami oraz dyrektorami finansowymi spółek zależnych. W procesie zarządzania ryzykiem najważniejszą wagę mają następujące cele:

- zabezpieczenie krótkoterminowych oraz średnioterminowych przepływów pieniężnych,
- stabilizacja wahań wyniku finansowego Grupy,
- wykonanie zakładanych prognoz finansowych poprzez spełnienie założeń budżetowych,
- osiągnięcie zakładanej stopy zwrotu z długoterminowych inwestycji wraz z pozyskaniem optymalnych źródeł finansowania działań inwestycyjnych.

Grupa nie zawiera transakcji na rynkach finansowych w celach spekulacyjnych. Od strony ekonomicznej przeprowadzane transakcje mają charakter zabezpieczający przed określonym ryzykiem. Ponadto Spółka dominująca wyznaczyła formalnie część instrumentów pochodnych jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych.

Poniżej przedstawiono najbardziej znaczące ryzyka, na które narażona jest Grupa.

Ryzyko rynkowe

Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe związane jest ze sprzedażą na rynki zagraniczne oraz zakupami materiałów i towarów z tychże rynków. Biorąc pod uwagę, iż wpływy w walutach obcych (szczególnie w EUR) przekraczają wypływy, Grupa podejmuje działania operacyjne zmierzające do zmniejszenia ekspozycji netto do minimalnych osiągalnych poziomów. Zarówno zakupy surowców, towarów jak i nakłady inwestycyjne analizowane są pod kątem możliwości redukcji ryzyka walutowego w Grupie.

Ponadto Grupa realizuje strategię zabezpieczania ryzyka walutowego przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów finansowych. Głównym celem strategii jest ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych w walucie EUR związanych z wysoce prawdopodobnymi planowanymi transakcjami sprzedaży wyrobów Grupy.

By zminimalizować ryzyko walutowe Grupa zawiera walutowe kontrakty terminowe (kontrakty forward) oraz zawiera umowy kredytowe w walucie EUR w celu równoważenia wydatków i wpływów w walucie. Jeżeli kwoty płacone (zakup) oraz uzyskane (sprzedaż) w walucie równoważą ryzyko, Grupa nie stosuje kontraktów forward. Jeżeli transakcje zakupu oraz sprzedaży realizowane w walucie się nie równoważą, Grupa stosuje kontrakty terminowe, by osiągnąć wskazane wyżej cele zarządzania ryzykiem.

Aktywa oraz zobowiązania finansowe Grupy wyrażone w walutach obcych, przeliczone na PLN kursem zamknięcia obowiązującym na dzień bilansowy przedstawiają się następująco (bez pochodnych instrumentów finansowych):

Stan na dzień 31.12.2019 roku [w tys. jednostek]

	EUR	USD	CZK	Po przeliczeniu
Aktywa finansowe (+)				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 086	777	0	15 993
Należności handlowe oraz pozostałe należności finansowe	13 828	2 057	0	66 809
Zobowiązania finansowe (-)				
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	-20 044	0	0	-85 363
Leasing finansowy	-3 912	0	0	-15 211
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe	-4 316	-486	-5 310	-21 182
Ekspozycja na ryzyko walutowe razem	-11 358	2 348	-5 310	-38 954

Stan na dzień 31.12.2018 roku [w tys. jednostek]

	EUR	USD	CZK	Po przeliczeniu
Aktywa finansowe (+)				
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 705	215	0	9 465
Należności handlowe oraz pozostałe należności finansowe	17 172	2 826	0	72 723
Zobowiązania finansowe (-)				
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	-25 174	0	0	-83 044
Leasing finansowy	-7 852	0	0	-30 216
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe	-6 598	-495	-7 489	-18 215
Ekspozycja na ryzyko walutowe razem	-19 747	2 546	-7 489	-49 287

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości wyniku finansowego oraz innych całkowitych dochodów w odniesieniu do aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy oraz wahań kursu.

Analiza wrażliwości zakłada wzrost lub spadek kursów o 10% w stosunku do kursu zamknięcia obowiązującego na poszczególne dni bilansowe.

Stan na dzień 31.12.2019 roku

Wpływ na wynik finansowy	EUR	USD	CZK	Razem
Wzrost kursu walutowego (+10%)	5 365	892	-89	6 168
Spadek kursu walutowego (-10%)	-5 365	-892	89	-6 168

Wpływ na inne całkowite dochody	EUR	Razem
Wzrost kursu walutowego (+10%)	-10 208	-10 208
Spadek kursu walutowego (-10%)	10 208	10 208

Stan na dzień 31.12.2018 roku

Wpływ na wynik finansowy	EUR	USD	CZK	Razem
Wzrost kursu walutowego (+10%)	5 710	987	-125	6 572
Spadek kursu walutowego (-10%)	-5 710	-987	125	-6 572

Wpływ na inne całkowite dochody	EUR	Razem
Wzrost kursu walutowego (+10%)	-14 201	-14 201
Spadek kursu walutowego (-10%)	14 201	14 201

Należy wziąć pod uwagę, że instrumenty pochodne walutowe kompensują efekt wahań kursów, a zatem przyjmuje się, że ekspozycja na ryzyko dotyczy instrumentów finansowych posiadanych przez Grupę na poszczególne dni bilansowe i jest korygowana o pozycję w instrumentach pochodnych.

Ekspozycja na ryzyko walutowe ulega zmianom w ciągu roku w zależności od wolumenu transakcji przeprowadzanych w walucie. Niemniej powyższą analizę wrażliwości można uznać za reprezentatywną dla określenia ekspozycji Grupy na ryzyko walutowe.

Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej związane jest przede wszystkim z oprocentowaniem posiadanych kredytów bankowych oprocentowanych wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę EURIBOR i WIBOR oraz umów leasingowych pomniejszonych o stan środków pieniężnych. Grupa nie zabezpiecza się przed tym ryzykiem, jednakże prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym obszarze. Zmiana stóp procentowych w przypadku kredytu opartego na stawce WIBOR kompensowana jest poprzez zmianę odsetek otrzymywanych od środków pieniężnych – doskonałym narzędziem do ograniczania ryzyka stóp procentowych jest stosowany w Grupie cash pooling. W ocenie Grupy ryzyko zmiany stopy procentowych jest na akceptowalnym poziomie w stosunku do rentowności prowadzonej działalności.

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości wyniku finansowego oraz innych całkowitych dochodów w odniesieniu do potencjalnego wahania stopy procentowej w górę oraz w dół o 1 punkt procentowy. Kalkulację przeprowadzono na podstawie zmiany średniej stopy procentowej obowiązującej w okresie o (+/-) 1 punkt procentowy oraz w odniesieniu do aktywów oraz zobowiązań finansowych wrażliwych na zmianę oprocentowania tj. oprocentowanych zmienną stopą procentową.

Stan na dzień 31.12.2019 roku

	wpływ na wynik
Spadek stopy procentowej (-1%)	633
Wzrost stopy procentowej (+1%)	-1 299

Stan na dzień 31.12.2018 roku

	wpływ na wynik
Spadek stopy procentowej (-1%)	621
Wzrost stopy procentowej (+1%)	-660

Analiza wrażliwości na ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe w Grupie jest na niskim poziomie ze względu na stosowanie działań mających na celu zminimalizowanie kwoty trudnych należności. Przed rozpoczęciem współpracy z potencjalnym klientem Spółki Grupy analizują kondycje i wiarygodność finansową klienta np. poprzez korzystanie z usług wywiadowni gospodarczych. Na początku współpracy Grupa wykorzystuje także inne instrumenty w celu ograniczenia ryzyka kredytowego, tj. m.in.: akredytywa, przedpłata dla nowych klientów, limity kredytowe dla klientów o dłuższym okresie współpracy. Ryzyko to jest również ograniczone w Grupie ze względu na dywersyfikację sprzedaży pod względem liczby klientów i obszarów sprzedaży.

Maksymalna ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe określana jest poprzez wartość bilansową następujących aktywów finansowych:

	31.12.2019	31.12.2018
Pożyczki	4	2
Należności handlowe oraz pozostałe należności finansowe	101 951	111 310
Pochodne instrumenty finansowe	2 629	247
Pozostałe klasy pozostałych aktywów finansowych	101	101
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	38 247	37 371
Ekspozycja na ryzyko kredytowe razem	142 932	149 031

Grupa w sposób ciągły monitoruje zaległości klientów oraz wierzycieli w regulowaniu płatności, analizując ryzyko kredytowe indywidualnie lub w ramach poszczególnych klas aktywów określonych ze względu na ryzyko kredytowe (wynikające np. z branży, regionu lub struktury odbiorców). Ponadto w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa dokonuje transakcji z kontrahentami o potwierdzonej wiarygodności.

W ocenie Zarządu Spółki dominującej powyższe aktywa finansowe, które nie są objęte odpisem z tytułu utraty wartości na poszczególne dni bilansowe, uznać można za aktywa o dobrej jakości kredytowej. Z tego też względu Grupa nie ustanawiała zabezpieczeń oraz innych dodatkowych elementów poprawiających warunki kredytowania.

Analizę należności jako najistotniejszej kategorii aktywów narażonych na ryzyko kredytowe, pod kątem przeterminowania oraz strukturę wiekową należności przeterminowanych nie objętych odpisem przedstawiają poniższe tabele:

Stan na dzień 31.12.2019 roku

	Należności handlowe	Razem
do 1 miesiąca	11 639	11 639
od 1 do 6 miesięcy	4 895	4 895
od 6 do 12 miesięcy	309	309
powyżej roku	52	52
Zaległe należności finansowe	16 895	16 895

Stan na dzień 31.12.2018 roku

	Należności handlowe	Pozostałe należności finansowe	Razem
do 1 miesiąca	15 073	7	15 080
od 1 do 6 miesięcy	3 368	0	3 368
od 6 do 12 miesięcy	137	0	137
powyżej roku	239	0	239
Zaległe należności finansowe	18 817	7	18 824

W odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług, Grupa nie jest narażona na istotne ryzyko kredytowe w związku z pojedynczym znaczącym kontrahentem lub grupą kontrahentów o podobnych cechach. W oparciu o historycznie kształtujące się tendencje zalegania z płatnościami, przeterminowane należności nie objęte odpisem nie wykazują znacznego pogorszenia jakości - większość z nich mieści się w przedziale do miesiąca i nie zachodzą obawy co do ich ściągальności. Na koniec 2019 roku saldo należności handlowych przeterminowanych wynosiło 16.895 tys. PLN i stanowiło 19% salda należności handlowych netto, natomiast na koniec poprzedniego okresu saldo należności handlowych przeterminowanych wynosiło 18.817 tys. PLN i stanowiło 17% salda należności handlowych netto.

Ryzyko kredytowe środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, rynkowych papierów wartościowych oraz pochodnych instrumentów finansowych uznawane jest za nieistotne ze względu na wysoką wiarygodność podmiotów będących stroną transakcji, do których należą przede wszystkim banki.

Analiza wrażliwości na ryzyko płynności

Grupa Kapitałowa jest narażona na ryzyko utraty płynności tj. zdolności do terminowego regulowania zobowiązań finansowych. Grupa zarządza ryzykiem płynności poprzez monitorowanie terminów płatności oraz zapotrzebowania na środki pieniężne w zakresie obsługi krótkoterminowych płatności (transakcje bieżące monitorowane w okresach tygodniowych) oraz długoterminowego zapotrzebowania na gotówkę na podstawie prognoz przepływów pieniężnych aktualizowanych w okresach miesięcznych. Zapotrzebowanie na gotówkę porównywane jest z dostępnymi źródłami pozyskania środków (w tym zwłaszcza poprzez ocenę zdolności pozyskania finansowania w postaci kredytów) oraz konfrontowane jest z inwestycjami wolnych środków.

Ryzyko to jest ograniczone również faktem, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę ma charakter stały jak również przychody ze sprzedaży nie wykazują zbytnich wahań w cyklu miesięcznym w ciągu roku. Grupa posiada także dostęp do linii kredytowej, w tym instrumentu cash pooling, oraz na bieżąco monitoruje bieżące i przyszłe przepływy pieniężne (cotygodniowe raporty zarządcze każdej ze spółek w tym zakresie).

Na dzień bilansowy zobowiązania finansowe Grupy mieściły się w następujących przedziałach terminów wymagalności:

Stan na dzień 31.12.2019 roku

	do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Zobowiązania wartość bilansowa
Kredyty w rachunku kredytowym	15 437	13 209	57 063	8 913	0	94 622
Kredyty w rachunku bieżącym	10 336	24 944	12 436	0	0	47 716
Leasing finansowy	5 334	6 271	18 674	3 259	7 509	41 047
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe	73 668	2	21	0	0	73 691
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	104 775	44 426	88 194	12 172	7 509	257 076

Stan na dzień 31.12.2018 roku

	do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Zobowiązania wartość bilansowa
Kredyty w rachunku kredytowym	20 541	14 375	50 322	22 377	0	107 615
Kredyty w rachunku bieżącym	0	645	26 270	0	0	26 915
Leasing finansowy	5 375	5 238	19 035	4 836	672	35 156
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe	83 802	0	0	0	0	83 802
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	109 718	20 258	95 627	27 213	672	253 488

W tabeli wykazano wartość umowną zobowiązań, bez uwzględnienia skutków dyskonta w związku z wyceną zobowiązań według zamortyzowanego kosztu. W przypadku instrumentów pochodnych rozliczanych w kwotach brutto, w tabeli zaprezentowano kwoty brutto.

Na poszczególne dni bilansowe Grupa Kapitałowa posiadała ponadto wolne limity kredytowe w rachunkach bieżących w następującej wartości:

	31.12.2019	31.12.2018
Przyznane limity kredytowe	78 065	52 800
Wykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	36 298	28 215
Wolne limity kredytowe w rachunku bieżącym	41 767	24 585

30. Zarządzanie kapitałem

Grupa Kapitałowa zarządza kapitałem w celu zapewnienia zdolności kontynuowania działalności przez Grupę oraz zapewnienia oczekiwanej stopy zwrotu dla akcjonariuszy i innych podmiotów zainteresowanych kondycją finansową Grupy.

W celu monitorowania zdolności obsługi długu, Grupa oblicza wskaźnik zadłużenia netto (tj. zobowiązań z tytułu leasingu, kredytów, pożyczek i innych instrumentów dłużnych pomniejszony o stan środków pieniężnych) do EBITDA (wynik z działalności operacyjnej skorygowany o koszty amortyzacji). Grupa zakłada utrzymanie wskaźnika zadłużenia netto do EBITDA na poziomie nie wyższym niż 3,5.

dane w tys. PLN	2019	2018
<i>Kapitał:</i>		
Kapitał własny	412 848	390 227
Udziały niedające kontroli	5 928	14 671
Kapitał własny razem	418 776	404 898
<i>Dług:</i>		
Kredyty, pożyczki inne instrumenty dłużne	128 742	134 530
Zobowiązania z tytułu leasingu	41 796	35 156
Dług	170 538	169 686
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	38 214	37 371
Zadłużenie netto	132 324	132 315
<i>EBITDA</i>		
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	64 518	63 281
Amortyzacja	31 775	29 251
EBITDA	96 293	92 532
Wskaźnik zadłużenia netto do EBITDA	1,37	1,43

Wskaźnik zadłużenia do EBITDA spadł z poziomu 1,43 na koniec 2018 roku do 1,36 na koniec 2019 roku. Spadek wartości wskaźnika wynika ze wzrostu poziomu EBITDA.

Zarówno Grupa jak i Spółka dominująca nie podlegają zewnętrznym wymogom kapitałowym.

We wszystkich okresach wskaźniki mieściły się na zakładanych przez Grupę poziomach oraz zgodnie z wymogami podpisanych umów kredytowych.

Poza powyższym, Grupa monitoruje wskaźnik udziału kapitału własnego razem w sumie bilansowej. Wskaźnik ten zwiększył się z 56,0% na koniec ubiegłego roku do 57,3% na koniec 2019 roku. Wzrost wskaźnika jest pochodną akumulacji kapitału własnego (nadwyżki skonsolidowanego zysku netto nad wypłaconą dywidendą) oraz spadku zadłużenia kredytowego. Grupa zakłada, że bezpieczny poziom tego wskaźnika wynosi nie mniej niż 50%. Umowy kredytowe nakładają obowiązek utrzymania wskaźnika udziału kapitału własnego w sumie bilansowej, obliczonego w oparciu o dane Grupy, na poziomie nie niższym niż 40%. Bieżąca wartość udziału kapitału własnego w sumie bilansowej jest zgodna z zakładanymi przez Grupę prognozami i świadczy o bezpieczeństwie finansowym Grupy.

31. Pozostałe informacje

31.1 Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych Mangata Holding S.A. za rok 2019 oraz 2018 był PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Audyt sp.k., z którym w dniu 11 czerwca 2018 roku została zawarta umowa o przeprowadzenie przeglądu półrocznego sprawozdania finansowego (jednostkowego oraz skonsolidowanego) oraz badania rocznego sprawozdania finansowego za 2018 oraz za 2019 rok (jednostkowego oraz skonsolidowanego). Wyboru podmiotu uprawnionego dokonała Rada Nadzorcza Spółki w dniu 18 maja 2018 roku. Spółka nie korzystała wcześniej z usług ww. podmiotu w zakresie badania sprawozdań finansowych.

Wynagrodzenie audytora z poszczególnych tytułów wyniosło (dane dotyczą Grupy Kapitałowej jako całość):

	01.01.-31.12.2019	01.01.-31.12.2018
Badanie rocznych sprawozdań finansowych	293	265
Przegląd sprawozdań finansowych	63	60
Razem wynagrodzenie audytora	356	325

Sprawozdania finansowe jednej ze spółek zależnych za rok 2018 było badane przez Mazars Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Piękna 18. Wynagrodzenie audytora za badanie tej spółki wyniosło 27 tys. PLN.

31.2 Zatrudnienie

Przeciętne zatrudnienie w Grupie (w przeliczeniu na pełne etaty) w podziale na poszczególne grupy zawodowe kształtowało się następująco:

	31.12.2019	31.12.2018
Pracownicy umysłowi	489	437
Pracownicy fizyczni	1 488	1 538
Przeciętne zatrudnienie	1 977	1 975

32. Zdarzenia po dniu bilansowym

Istotnym wydarzeniem po dniu bilansowym jest szerząca się pandemia COVID-19. Zarząd Jednostki Dominującej uważa taką sytuację za zdarzenie niepowodujące korekt w skonsolidowanym i jednostkowym sprawozdaniu finansowym za rok 2019, lecz za zdarzenie po dacie bilansu wymagające ujawnienia. W obecnej chwili, ze względu na dynamiczne zmiany w otoczeniu, nie jest możliwe oszacowanie skali wpływu tego zjawiska na działalność Grupy Mangata Holding.

W związku z przerwami w produkcji ogłaszanych przez kolejnych czołowych producentów z branży automotive, dwutygodniową przerwę w produkcji wprowadza spółka zależna Emitenta - MCS Sp. z o.o. W dalszej perspektywie istnieje realne ryzyko ograniczenia produkcji przez Spółki Grupy operujące w tym segmencie w kolejnych miesiącach. W segmentach: Elementy złączne oraz Automatyka przemysłowa i Armatura widoczny jest spadek zamówień dokonywanych przez kluczowych kontrahentów. Ważnym czynnikiem stabilizującym sytuację w tych segmentach jest dywersyfikacja geograficzna i branżowa sprzedaży. Obecnie produkcja odbywa się zgodnie z zaplanowanymi harmonogramami, podobnie jak dostawy kluczowych materiałów do produkcji.

Kolejnym czynnikiem ryzyka mogącym istotnie wpłynąć na sytuację Emitenta jest ryzyko zakażenia pracowników. W przypadku wystąpienia przypadków zakażenia konieczne może okazać się czasowe zawieszenie działalności produkcyjnej w tych zakładach, gdzie takie przypadki wystąpią.

W związku z wprowadzaniem kontroli na granicach oraz wzrostem liczby zakażonych osób w kraju i Europie, istnieje ryzyko zakłóceń w funkcjonowaniu łańcucha logistycznego. Źródłem tego ryzyka jest zarówno wprowadzenie barier administracyjnych w transporcie, jak i niechęć niektórych firm transportowych do przewozu towarów w rejonu ogarnięte wirusem. Ryzyko dotyczy zarówno opóźnień w dostawach materiałów i surowców, jak i w transporcie sprzedanych produktów.

Innym istotnym ryzykiem jest ryzyko powstania zatorów płatniczych. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych niektórzy u kontrahentów Spółki Grupy mogą nie otrzymać terminowo płatności za dostarczone produkty, co w długiej perspektywie czasu może mieć negatywny wpływ na ich sytuację finansową.

Bez względu na powyższe, w Grupie podjęte zostały działania mające na celu łagodzenie potencjalnych skutków koronawirusa. Priorytetem pozostają działania ukierunkowane na zapewnienie pracownikom możliwie jak największego, szeroko rozumianego bezpieczeństwa, np. poprzez zapewnienie odpowiednich środków higieny osobistej. Podjęte zostały kroki mające na celu prowadzenie racjonalnej i konserwatywnej polityki finansowej, której celem jest zapewnienie odpowiednich środków finansowych w przypadku wystąpienia negatywnych zjawisk takich jak na przykład konieczność czasowego zamknięcia zakładów produkcyjnych.

W przypadku wystąpienia zdarzeń mogących mieć istotny wpływ na wyniki finansowe oraz sytuację majątkową oraz finansową Grupy Mangata Holding, Zarząd Spółki dominującej będzie przekazywał takie informacje w ramach raportów bieżących i/lub okresowych.

Po dniu bilansowym nie wystąpiły istotne zdarzenia, inne niż opisane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, które wymagałyby ujawnienia.

33. Zatwierdzenie do publikacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzone za rok zakończony 31 grudnia 2019 zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki dominującej w dniu 30 marca 2020 roku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Jednostki dominującej

<i>Data</i>	<i>Imię i Nazwisko</i>	<i>Funkcja</i>	<i>Podpis</i>
30 marca 2020	Leszek Jurasz	Prezes Zarządu
30 marca 2020	Kazimierz Przełomski	Wiceprezes Zarządu

Podpisy osoby odpowiedzialnej za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

<i>Data</i>	<i>Imię i Nazwisko</i>	<i>Podpis</i>
30 marca 2020	Mariusz Jaszczyk